

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ



ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА 2015. ГОДИНУ



Нови Сад, јануар 2016.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ



**ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ
ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2015. ГОДИНУ**

Директор:

др Биљана Пањковић

Нови Сад, јануар 2016.

ИЗВЕШТАЈ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2015. ГОДИНУ
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Пословно име	Покрајински завод за заштиту природе
Седиште	Нови Сад, Радничка 20а
Претежна делатност	Заштита природе и природних добара на територији Аутономне Покрајине Војводине
Матични број	08916918
ПИБ	106611566
ЈБК	80822
Надлежни секретаријат	Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине

САДРЖАЈ

УВОД	1
1. МИСИЈА, ВИЗИЈА,ЦИЉЕВИ	2
2. ДЕЛАТНОСТ	5
3. ОСНОВНИ ПОДАЦИ	7
4. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, КАПАЦИТЕТИ И ОПРЕМЉЕНОСТ	8
4.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА	8
4.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА	9
4.3. ОПРЕМЉЕНОСТ	10
4.4. ЕДУКАЦИЈА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ.....	11
4.4.1. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ	11
4.4.2. МЕЂУНАРОДНИ СКУПОВИ	13
4.4.3. НАЦИОНАЛНИ СКУПОВИ.....	15
4.4.4. УЧЕШЋЕ НА РАДИОНИЦАМА	15
4.4.5. УЧЕШЋЕ НА ПРОГРАМИМА ОБУКЕ	15
5. ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ - ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	16
5.1. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ.....	16
5.1.1. ЗАШТИЂЕНА ПОДРУЧЈА.....	16
5.1.2. УЧЕШЋЕ У ПРОЦЕСУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЂЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	20
5.1.3. СТРУЧНИ НАДЗОР, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА И УПРАВЉАЧИМА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	20
5.1.4. ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА И ПРАЂЕЊЕ СТАЊА ПРИРОДЕ	28
5.1.5. СИСТЕМ ДОЈАВЉИВАЊА И ЗБРИЊАВАЊА УГРОЖЕНИХ СТРОГО ЗАШТИЂЕНИХ ВРСТА ЖИВОТИЊА	36
5.1.6. ЗАШТИТА СТАНИШТА	37
5.1.7. НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОШКА МРЕЖА.....	38
5.1.8. „NATURA 2000“	38
5.1.9. ГЕОНАСЛЕЂЕ	39
5.1.10. ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	40
5.1.11. УСЛОВИ, МИШЉЕЊА И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА	41
5.1.12. РЕГИСТАР ЗАШТИЂЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	43
5.1.13. РАД НА ИЗРАДИ ОСНОВНИХ ДОКУМЕНАТА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ	44
5.1.14. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ	45
5.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА.....	57
5.2.1. УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ	57
5.2.2. ПРОЈЕКТИ У ПРИПРЕМИ	60
5.2.3. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА.....	60
6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ.....	64
7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ.....	67
8. ФИНАНСИЈЕ.....	69

УВОД

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) је стручна установа која обавља послове заштите природе и природних добара која се целом или већим делом своје површине налазе на територији Аутономне покрајине Војводине.

Завод послује као установа, у складу са прописима о јавним службама, а обавља послове заштите природе утврђене Законом о заштити природе („Службени гласник РС“ број 36/2009, 88/2010, 91/2010), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе (Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе, "Службени лист АПВ", број 2/2010) и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Службени лист АПВ", број 9/2010).

Брига о природи и природним вредностима на подручју АП Војводине основни је задатак и законска обавеза Покрајинског завода за заштиту природе, стручне покрајинске институције, која прикупља и обрађује податке о природи и природним вредностима, прати стање и оцењује очуваност природе и степен угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошке мреже и предела, еколошких коридора, израђује студије заштите којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима; ради на изради предлога акта о заштити, издаје услове за радове на заштићеним природним добрима, издаје мишљење на план управљања заштићеног подручја; врши стручни надзор на заштићеним природним добрима са предлогом мера, пружа стручну помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара; утврђује услове и мере заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу; обавља стручне послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи, припрема и спровођења пројеката и програма на заштићеном подручју; учествује у процени утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу, учествује у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара; организује и спроводи васпитно-образовне и промотивне активности у заштити природе пројектовањем и организовањем изложбених поставки, организује тематске расправе, семинаре, предавања, издаје публикације, учествује у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе; води регистр заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе; врши инвентаризацију појединачних елемената геолошке, биолошке и предеоно разноврсности са анализама и извештајима о њиховом стању; води базу података у области заштите природе, обавештава јавност о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања и др. Као члан Међународне уније за заштиту природе (IUCN), сарађује са бројним међународним организацијама.

1. МИСИЈА, ВИЗИЈА, ЦИЉЕВИ

Средњорочни програм заштите природних добара за период 2011–2020. Покрајинског завода за заштиту природе (број 02–133, од 28. 1. 2011.) израђен је 2011. године. Сагласност на Средњорочни програм дала је Скупштина Аутономне покрајине Војводине (Одлука о давању сагласности на Средњорочни програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за период 2011–2020. број 023-2/11 од 5. 04. 2011.), као и Влада Републике Србије (Решење о давању сагласности на Средњорочни програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за период 2011–2020. број 353-5627/2011, од 14.07.2011. „Сл. Гласник РС“, 54/2011).

Полазећи од Средњорочног програма заштите природних добара за период 2011-2020. урађен је Програм заштите природних добара за 2015. годину, који је добио сагласност Владе АП Војводине (Решење о давању сагласности на Програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за 2015. годину, број: 023-10/2015 од 28.01. 2015.).

Програм заштите природних добара уједно представља и програм рада Покрајинског завода за заштиту природе.

Мисија Завода је да квалитетним стручним радом придонеси очувању природе у АП Војводини, односно Р Србији, за добробит садашњих и будућих генерација. Завод припрема стручну основу за планирање и спровођење стратегије заштите природе, и тако осигурава очување и унапређење природе у АП Војводини, односно Р Србији, као и да усагласи заштиту природе са истом, у земљама чланицама ЕУ.

Визија Завода је да АП Војводина има очувану природу која представља вредност од националног значаја и интереса, а негативни антропогени утицаји сведени су на најмању меру.

Циљеви:

Током 2015. године Покрајински завод за заштиту природе остварио је циљеве кроз следеће активности:

1. У АП Војводини под заштитом природе налази се **16,2%** територије (заштићена подручја и еколошка мрежа).
2. Студијама заштите, као стручно-документационим основама за доношење аката о заштити, израђеним 2015. стекли су се услови за повећање површине под заштитом у АП Војводини за **900,77** ha.
3. Одређена је основна национална еколошка мрежа у АПВ. Поред еколошки значајних подручја, исказани су еколошки коридори од међународног, регионалног и локалног значаја, као основа за успостављање функционалне еколошке мреже. Издвојено је 5 полигона (станишта), што чини укупну површину полигона еколошке мреже 163 900 ha, односно 7,62% површине АП Војводине.

4. Спровођене су активности на мониторингу и заштити строго заштићених врста, који се за поједине врсте и станишта одвија у континуитету од 2003. године.
5. У оквиру промотивно - едукативне делатности, кроз предавања, промоције, јавне расправе, научне радове, публикације, сајмове, програме обуке и наступе у медијима, ширена је свест о потребама заштите природе.
6. Вршена су теренска истраживања на валоризацији природних вредности **7** просторних целина, од којих је **5** нових подручја у циљу успостављања просторне заштите (Слатине средњег Баната, Слатине Бачке, Лесни одсеци и речне аде код Сланкамена, Дунавски ритови и Стабло кедре у Новом Саду и **2** ревизије заштићених подручја (СП „Дрворед храстова код Бачког Петровог Села“ и СП „Парк дворца Јагодић“).
7. Завршена је валоризација или ревизија природних вредности **4** подручја и израђено је **5** студија заштите: (ПИО «Аде и одсеци код Сланкамена», ПП «Бачкотополске долине», СП «Стабло атласког кедре у Новом Саду», СП „Дрворед храстова код Бачког Петровог Села“ и СП „Парк дворца Јагодић“).
8. Реализован је **41** стручни надзор у заштићеним подручјима и **16** над заштитом строго заштићених врста.
9. Пружана је редовна стручна помоћ управљачима **12** заштићених подручја у Војводини.
10. По посебним пројектима спровођене су активности на мониторингу и заштити **15** строго заштићених врста.
11. Настављен је рад на успостављању Еколошке мреже у АПВ као дела Националне Еколошке мреже. Прикупљани су подаци на стаништима заштићених и строго заштићених врста и идентификацији нових просторних целина. До сада су издвојене **664** просторне јединице унутар еколошке мреже, од којих је извршена идентификација граница станишта по катастру за **52** полигона. Вршено је прикупљање података на регистрованим стаништима заштићених и строго заштићених врста за потребе ажурирања Еколошке мреже. Идентификација локалних еколошких коридора, као и издвајање елемената еколошке мреже на катастарским подлогама одвијали су се на просторним целинама, обухваћених у поступку израде просторних планова.
12. Узето је учешће у изради Закона о националним парковима, Предлогу измена и допуна Нацрта закона о изменама и допунама закона о заштити природе, Предлогу измена Нацрта закона о заштити земљишта, Предлога измена и допуна Нацрта закона о изменама и допунама закона о пољопривредном земљишту, Предлога измена Нацрта закона о заштити животне средине, Предлога измена Нацрта закона о управљању отпадом и Нацрт закона о изменама и допунама закона о заштити вода.
13. Завршен је Извештај о стању природе у АПВ за период 2010 – 2014. година, узето је учешће у раду Радне групе на измени и допуни Стратегије биолошког диверзитета, која је по завршетку променила

назив у Стратегију заштите природе Републике Србије за период 2016-2022. Године, као и Акционог плана.

14. Рађено је на изради предлога аката о заштити ПИО «Аде и одсеци код Сланкамена», Покрајинске уредбе о проглашењу Парка природе "Мртваје горњег Потисја", Покрајинске уредбе о проглашењу Парка природе "Стара Тиса код Бисерног острва" и Покрајинске уредбе о проглашењу Парка природе „Јегричка“, Одлуке о успостављању заштите „ Парка природе «Бачкотополске долине».
15. Настављена је обрада картографских података у ГИС-у, као и ажурирање базе података Информационог система Завода (ИС ПЗЗП).
16. Издато је **718** услова и **521** мишљења на просторно планску и пројектно-техничку документацију, као и друге радове и активности, са циљем очувања и унапређења геолошке, биолошке и преоне разноврсности.
17. Одржано је **28** предавања, објављена **24** научна рада и реализовано **44** наступа у медијима.

2. ДЕЛАТНОСТ

Делатност Завода одређена је одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/2009, 88/2010, 91/2010), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010), као и Статутом Завода („Сл. Лист АПВ“, бр.9/2010).

Делатност Завода обухвата стручне послове:

1. прикупљање и обрада података о природи и природним вредностима;
2. праћење стања и оцена очуваности природе и степена угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошких коридора, еколошке мреже и предела;
3. израда студија заштите којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима;
4. израду предлога акта о престанку заштите подручја;
5. израду предлога за претходну заштиту подручја;
6. давање услова за радове на заштићеним природним добрима, издавање мишљења на план управљања заштићеног подручја;
7. вршење стручног надзора на заштићеним природним добрима са предлогом мера;
8. пружање стручне помоћи управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара;
9. утврђивање услова и мера заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа (шумских, ловних, риболовних, водопривредних и др.), програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу;
10. обављање стручних послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи, припремања и спровођења пројеката и програма на заштићеном подручју;
11. предлагање обима и садржаја студија изводљивости и процене утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу;
12. вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања заштићених и строго заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација;
13. учествовање у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара;

14. организовање и спровођење васпитно-образовних и промотивних активности у заштити природе пројектовањем и организовањем изложбених поставки, организовањем тематских расправа, семинара, предавања - издавање публикација и других сталних и повремених гласила и сл.;
15. учешће у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе;
16. вођење регистра заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе;
17. инвентаризација појединачних елемената геолошке, биолошке и преоне разноврсности са статистичким анализама и извештајима о њиховом стању;
18. вођење базе података у области заштите природе као дела јединственог информационог система Агенције за заштиту животне средине;
19. обавештавање јавности о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања;
20. обављање и других послова утврђених законом.

3. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Назив институције	Покрајински завод за заштиту природе
Година и акт оснивања	16.02.2010., Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („СЛ. лист АПВ“, бр. 2/2010)
Почетак рада	01.04.2010.
Седиште	Радничка 20а, Нови Сад
Површина канцеларијског простора по запосленом	14,33 m ² , Због недостатка простора, просторија која је служила за документацију, физички је подељена на две просторије: документацију и канцеларијски простор
Управни одбор (30.05. 2014.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. проф. др сц. Милица Матавуљ, Департман за биологију и екологију Природно – математичког факултета Универзитета у Новом Саду – председник; 2. Александар Станојковић, Факултет европско-политичких студија, Нови Сад – члан; 3. Кристијан Нађ, дипл.инж. менаџмента, Нови сад – члан; 4. Ален Киш, дипл. инж. шумарства, Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, - члан; 5. Лидија Маринковић, дипл. инж. информатике, Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад - члан.
Надзорни одбор (30.05.2014.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Золтан Селеш, виша техничка школа, - председник; 2. Дарко Тимотић, дипл. инж.геологије за палеонтологију, Покрајински завод за заштиту природе, Нови сад, - члан
Директор	Др сц. Биљана Пањковић (6.10.2014.)
Број запослених и попуњеност планираних капацитета	50 (1 именовано лице, 45 на неодређено - 3 радни однос у мировању, 4 на одређено – 2 замена, 2 приправника - нац. служба за запошљавање). Укупно је попуњено 79,36% капацитета предвиђених Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у ПЗЗП (од 25.09.2014.)
Стручна спрема	доктор наука (%), магистар наука/мастер (30%), ВСС (40%), ВС (4%), ССС (16%), НКВ (6%)
Струке	биолози/еколози (30%), геолози (2%), географи/туризмолози (4 %), шумари (4%), агрономи/инж. пољопривреде (8%), инжењери заштите животне средине (4%), струковни инж. машинства (2%), просторни планери (2%), информатичари (2%), економисти ВСС (6%), економисти ВС (2%), правници (6%), пословни секретар (2%), геометар - картограф (2%), архиватор/библиотекар-документариста (4%), техничари (12%), конобар (2%), чистачице (4%)
Просечна старост	42,75 године
Полна структура	Жене (51%): Мушкарци (49%)

4. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, КАПАЦИТЕТИ И ОПРЕМЉЕНОСТ

4.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Полазећи од Правилника о систематизацији и организацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе (број: 01-1757, од 25.09.2014.) утврђена је следећа организациона шема:



Завод, према систематизацији има 40 систематизованих радних места, од којих је за нека радна места предвиђено више извршилаца, тако да би ова радна места требало да попуни 63 извршиоца. У 2015. години у Заводу се у радном односу налази 50 запослених, од којих: 1 именовано лице, 45 запослених на неодређено радно време, од којих је за 3 запослена радни однос у мировању и 4 на одређено радно време, од тога 2 замене и 2 приправника запослена преко Националне службе за запошљавање. На привременим и повременим пословима за потребе израде Извештаја о стању природе у периоду 2010. – 2014. године ангажована су 2 лица.

4.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА

Табела 1. Бројно стање и попуњеност људских капацитета у Покрајинском заводу за заштиту природе (стање на дан 31.12.2015.)

	Број запослених на неодређено време	Број запослених на одређено време (именовано лице, замена)	Број запослених чији је радни однос у мировању (на неодређено време)	Број ангажованих на привременим и повременим пословима	Број извршилаца предвиђен Правилником о систематизацији	Попуњеност радних места %
Директор		1			1	100
Сектор за заштиту природе	29				43	67,44
Одељење за заштиту подручја	9	2	1		14	78,57
Одељење за заштиту станишта и врста	7	1	1	2	10	80
Одељење за заштиту животне средине	6				9	66,66
Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу	2				4	50
Одсек за природњачку збирку	5				5	100
Сектор за правне, финансијске и опште послове	13				19	68,42
■ Група за правне послове	3	1	1		5	80
■ Одсек за финансијско-рачуноводствене послове	4				6	66,66
■ Одсек за опште послове и информациони систем	6				7	85,71
УКУПНО	42(+3)	5	3	2	63	79,36

Полазећи од Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС“ бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 (испр.), 108/2013 и 142/2014.) забрањено је запошљавање лица у јавном сектору без сагласности тела Владе. С друге стране, добијањем статуса кандидата Србије за чланство у ЕУ (2014.), и одговарајућим усклађивањем регулативе заштите природе знатно се повећава опсег рада Завода, који није могуће више пратити с постојећим бројем запослених.

Из тих разлога конкурисали смо за за приправнике код Града Новог Сада, преко Националне службе за запошљавање – Нови Сад и о томе обавестили комисију за давање сагласности. Одлуком Града Новог Сада одбрана су средства за рефундацију два приправника на две године (1+1), из области ботанике и екологије. Уговори су потписани 1. 09. 2015.

За потребе помоћи у одељењу за промоцију, едукацију и односе са јавношћу, као и помоћи при изради Извештаја о стању природе за период 2010 – 2014. ангажована су два лица на привременим и повременим пословима

4.3. ОПРЕМЉЕНОСТ

Завод је од августа месеца 1994. године смештен у наменски направљеном објекту у Новом Саду, у улици Радничка 20а. Укупна квадратура простора је 2850 м², са двориштем површине 3850 м², у којем се налази арборетум. Објекат се састоји из три нивоа, од чега се у сутерену налазе депои, радионице и лабораторије, у приземљу је природњачка поставка на 850 м² и амфитеатар (109 места), а канцеларије су на спрату.

За потребе обављања основних делатности, Завод има на располагању четири теренска возила (Митсубиши Пајеро, Дачија Дастер и две Ладе Ниве), просечне старости 6,5 година.

Преко донације Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој Завод је добио 2015. Године ауто приколицу Kandli KT23.

У току 2015. Године, од рачунарске опреме обновљени су 21 UPS уређај и 1 пројектор а од софтвера: 4 програма за обраду пдф докумената, 1 програм за обраду слика (годишња лиценца), 1 OCR читач и једно ажурирање за старију верзију ArcGIS for Desktop Basic пакета.

За потребе информационог система НАТУРА 2000 подручја у Србији, по ИПА тендеру, Завод је опремљен са новим серверским системом: серверски рачунар, уређај за backup података, swich (комуникацијски уређај), firewall (заштитни зид), UPS уређај великог капацитета, KVM конзола, а сви уређаји су инсталирани у самостојећи rack (рачунарски ормар). Од софтвера за серверски систем пристигли и инсталирани су Windows 2008 Сервер, SQL Сервер 2012 и ESRI ArcGIS for Server Enterprise Advanced. Осим серверском опремом, Завод је опремљен са: 13 преносна рачунара под Windows оперативним системом, са MS office пакетом апликација; АрцГис екстензијама: Spatial Analyst и Geostatistical Analyst; десктоп апликацијама за обраду просторних података: 1 лиценца ESRI ArcGIS for Desktop Advanced и 6 лиценци ESRI ArcGIS for Desktop Basic.

4.4. ЕДУКАЦИЈА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

4.4.1. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

Стручни сарадници Завода су самостално и у коауторству објавили **24** научна и стручна рада. Имена запослених Завода на списку који следи представљена су подвучено:

- Vukajlović P.N., Szabados K., Pece T.: Segíthet-e a pókfauna ismerete a védett löszvölgyek kezelési módjának megválasztásában? IX MBTK, Szeged, 2015. november 20-23, Absztraktkötet pp14
- Galambos, L., Sekulić, N., Marić, S. (2015): Új adatok a lápi póc (Umbra krameri) elterjedéséről és populációstruktúrájáról Szerbia és Bosznia-Hercegovina területén. In: Harka, Á: A XI. Magyar Haltani Konferencia programja és előadás-kivonataI Debrecen–Tiszafüred, pp. 5
- Galamboš, L., Srđević, Z., Srđević, B. (2015): Određivanje višekriterijumski optimalnog rešenja za poboljšanje vodnog režima Starog Begeja (Specijalni rezervat prirode „Carska bara“). Vodoprivreda, Vol. 47, No. 276-278, p. 277-286;
- Galić, Z., Ponjarac R., Kiš A., Novčić Z. (2015): Karakteristike zemljišta u GJ Ristovača. Topola 195/96 str. 5-14
- Galić Z., Orlović S., Ponjarac R., Kiš A., Stojanović D. (2015): Soil types in management unit Ristovaca in public enterprise Vojvodinasume. VI. International scientific Agricultural Symposium. "Agrosym 2015"-Book of abstracts. Bosnia and Herzegovina. p.804, 10.7251/AGSY0615733G
- Dítě D., Melečková Z., Perić R., Eliáš jun P. (2013): The confirmed occurrence and current phytosociological status of *Cyperus pannonicus* in Vojvodina (Northern Serbia). Bulletin of the Natural History Museum 6: 43-54. [штампано 2015]
- Драгаш, К., Киш, А. (2015): Батрахо и херпетофауна Босутских шума, преглед угрожавајућих фактора и мере заштите. Заштита природе 65 (1): 39-48.
- Ђерчан, Б., Бубало-Живковић, М., Лукић, Т., Миленић, Б. (2015): Популациона динамика у насељима Срема у другој половини 20. и почетком 21. века. 4. Српски конгрес географа, 07-09.10.2015. год, Копаоник. Књига апстраката, 141-142.
- Kicošev, V., Vasin, J., Kvaščev, M., Bibin, M., Bošnjak, I., Đukić, D., Senji, L. (2015): The issue of determining the amount of deposited nitrogen compounds in salt-affected habitats within the national ecological network. Field and Vegetable Crops Research 51:1. Novi Sad: Institute of Field and Vegetable Research (46-54).
- Kicošev, V., Galamboš, L., Čizmić, I., Mitrović, Đ. (2015): Assessment of the capacity of the national ecological network elements for road construction and operation. Spatium 31. Belgrade: Institute of Architecture and Urban and Spatial Planning of Serbia (66-73).
- Kicošev, V., Romelić, J., Matavulj, M., Marinić, I., Belić, A. 2015a. Influence of Geographical and Historical Factors on Changes in Natural Features of Central Banat and the Quality of Ecosystem Services. Geographica Pannonica 19 (3), 101-109.

- Kicošev, V., Romelić, J., Belić, A., Marinić, I., Panjković, B. 2015b. Assessment of the influence of anthropogenic factors on elements of the ecological network in Vojvodina (Serbia) using the Leopold matrix. Archives of Biological Sciences 67(4), 1209-1217.
- Panjković, B., Stojšić, V., Perić, R., Rilak, S., Kiš, A., Vujašinić, A. (2015): Mapping the extent of occurrence of winter aconite (*Eranthis hyemalis* (L.) Salisb.) in Special Nature Reserve „Bagremara“ (Serbia: Vojvodina). In: Book of abstracts, 6th Balkan Botanical Congress, Rijeka, September 14-18, 2015 (eds. S. Bogdanović, N. Jogan), p. 97. Natural History Museum Rijeka, Croatian Botanical Society, Botanical Society of Slovenia, University of Rijeka.
- Perić R., Panjković B. (2015): *Oreopteris limbosperma* (Bellardi ex All.) J. Holub, rediscovered for the flora of Serbia. *Botanica Serbica* 39(1): 31-34. [штампано 2015]
- Perić R., Panjković, B., Stojšić, V. (2015): Rimski šanac-important site of pannonic loess steppic flora and vegetation in Serbia (Vojvodina)/ Римски шанчеви-важний участок степнедунайской лессовой степной флоры в Сербии (Воеводина). In: Степи северной Евразии, материалы седьмого международного симпозиума, Международный степной форум Русского географического общества (ред. А. Чибилёв), 73-78. Российская академия наук, Уральское отделение, Институт степи; Русское географическое общество; Проект проон/МПР/ГЭФ „Совершенствование системы и механизмов управления ООПТ в степном биоме России“; Российский фонд фундаментальных исследований. Оренбург
- Perić, R., Stojšić, V., Škondrić, S., Rilak, S., Panjković, B. (2015): New data on the genus *Elatine* in Serbia. In: Зборник сажетака, III Симпозијум биолога и еколога Републике Српске (СБЕРС 2015) (ур. Б. Кукавица-Јовановић), стр. 100. Природно-математички факултет, Бања Лука.
- Prentović, R.; Delić, J. (2015): Controversy of hunting tourism activities in protected areas, Међународни научни скуп, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад, Зборник у штампи
- Сабалош К., Киш А., Винко Т., Кицошев В. (2015): Препознавање и заштита влажних станишта значајних за адаптацију климатским променама у процесу урбанистичког планирања. ин Филиповић, Д., Шећеров, В., Радосављевић, З. (едит): „Планска и нормативна заштита простора и животне средине, VIII научно-стручни скуп са међународним учешћем 16-18 април 2015., Суботица-Палић. Асоцијација просторних планера Србије и Универзитет у Београду – Географски факултет, стр. 475-482
- Sekulić, N., Krpo-Četković, J., Jojić, V., Galambos, L., Radošević, D., Snoj, A., Šanda, R., Marić, S. (2015): Biological and ecological characteristics of the European mudminnow *Umbra krameri* as a basis for in-situ and ex-situ conservation. Conference Proceedings - VII International Conference “Water & Fish”. University of Belgrade, Faculty of Agriculture, Belgrade - Zemun: 464-466
- Stanković, V., Kabaš, E., Kuzmanović, N., Perić, R., Vukojičić, S., Lakušić, D., Jovanović, S. (2015): Distribution of invasive plant species and

floristical diversity of their habitats in the Ramsar areas of Vojvodina (Serbia). In: Book of abstracts, 6th Balkan Botanical Congress, Rijeka, September 14-18, 2015 (eds. S. Bogdanović, N. Jogan), p. 110. Natural History Museum Rijeka, Croatian Botanical Society, Botanical Society of Slovenia, University of Rijeka.

- Stojanovic, V., Jelic, I., Nedeljkovic, D., Peric, R., Stojsic, V., Sabados, K., Rilak, S., Djordjevic, V., Vukasovic, Z., Lazarevic, P. (2015): Representatives of the vascular flora of Serbia in Annex II of the Habitats Directive. In: Book of abstracts, 6th Balkan Botanical Congress, Rijeka, September 14-18, 2015 (eds. S. Bogdanović, N. Jogan), p. 111. Natural History Museum Rijeka, Croatian Botanical Society, Botanical Society of Slovenia, University of Rijeka.
- Stojanović, V., Rilak, S., Jelić, I., Perić, R., Sabovljević, M., Lazarević, P. (2015): Biljke od međunarodnog značaja u flori Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Stojnic, N. (2015): Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) in Serbia. Slovak Raptor Journal. 8 (1):69-70
- Stojnić, N., Lazarević, P. (2015): Ramsarsko područje Peštersko polje. Prva međunarodna radionica o dinarskim kraškim poljima kao močvarama od državnog i međunarodnog značaja. Livno, 2013 – Knjiga sažetaka.
- Schmidt, M., Bandacu, D., Bogdea, L., Bozhinova, S., Costea, G., Gáborik, A., Grlica, I. D., Hima, V., Kiss, G., Koev, V., Kovarik, A., Melišková, M., Milenkovic-Srbulovic, M., Parrag, T., Petrova, V., Raluca, A., Rožac, V., Šakić, R., Schneider, T., Surovec, P., Tatai, S., Toth, B., Tucakov, M., Vasić, I. & Frank, G. (2015): Riparian Bird Species (Little Ringed Plover, Sand Martin) as indicators for river dynamics and morphology. Pp. 72-79. In: Liška, I., Wagner, F., Sengl, M., Deutch, K. & Slobodnik, J. (eds): Joint Danube Survey 3. A comprehensive Analysis of Danube Water Quality. ICPDR, Vienna.
http://www.iad.gs/docs/danube_news/Danube_News_31.pdf?PHPSESSID=0e6044b1950a04a0c252aa546cc7ab5e
- Tucakov, M., Ham, I., Gergely, J. & Balogh, I. (2015): Recent population size and causes of decline of fishpond-oriented population of Eurasian Spoonbill in Serbia. Abstract. Book of Abstracts of VIII Workshop on conservation of European Spoonbill (*Platalea leucorodia*), Tour du Valat, France, 23-28 November 2015. In Print.

4.4.2. МЕЂУНАРОДНИ СКУПОВИ

Међународни семинар пројекта о развојним могућностима малих пољопривредних газдинства у Србији („Sharing experiences on small scale farming between Visegrad countries and Serbia“) у Сегедину 02-04. фебруара 2015. године. Пројекат воде Младих истраживачи Србије са партнерским организацијама из Мађарске, Словачке, Пољске и Чешке (CEEweb for Biodiversity, SEEDDEV, Slovakian Institute of Applied Ecology Daphne, Juniperia, Naturalist Club Poland, BirdLife Hungary). Представник Завода је био један од позваних предавача, приказујући презентацију о потребама и могућностима сарадње пољопривредног сектора и заштите природе под називом „Agriculture and Biodiversity in Serbia“. Осим предавања и дискусија, у оквиру

семинара је вршен и теренски обилазак салаша посвећеног еко-туризму. На регионалном семинару овог пројекта, одржаног између 6-8. априла 2015. године у визиторском центру СРП „Засавица“, предавање је одржан на српском језику. На регионалном семинару је учествовао је и стручни сарадник Завода за пољопривреду.

Стручни сарадник Покрајинског завода за заштиту природе је у периоду од 25-27. марта 2015. године учествовао на 11. Мађарској Конференцији Ихтиолога, које је организовало Мађарско Ихтиолошко Друштво.

Од 26. до 31. маја 2015. године је у Оренбургу (Руска Федерација) одржан Седми међународни степски форум у организацији Руског географског друштва и Руске Академије наука-Института за степу (Уралско одељење). У раду скупа је учествовало стотинак званица из Русије, Казахстана, Украјине, Мађарске и Немачке. Једини представници Србије су били из Покрајинског завода за заштиту природе са саопштењем о Римском шанцу као локалитету значајном за панонску лесну степску флору и вегетацију у Србији (аутори: Ранко Перић, Биљана Пањковић, Вида Стојшић). Учешће представника из Покрајинског завода за заштиту природе представља наставак сарадње са Институтом за степу започете 2013. године (извештај бр. 05-892/4 од 08. 06. 2015.).

На 6. Балканском ботаничком конгресу одржаном од 14. до 18. септембра 2015. године у организацији Природословног музеја Ријека, Хрватског ботаничког друштва, Ботаничког друштва Словеније и Свеучилишта у Риједи представници завода (Биљана Пањковић, Вида Стојшић, Сара Рилак, Ранко Перић) су учествовали са 2 постер презентације.

Стручни сарадници Покрајинског Завода су у периоду 15-16. октобра 2015. године учествовали на међународној радионици под називом ECRAN Sub-Regional Workshop on Appropriate Assessment of the Okanj bara and Rusanda sites (Natura 2000) part II, која је одржана у Београду.

Стручни сарадник Покрајинског завода за заштиту природе је у периоду од 27-28. октобра 2015. године учествовао на међународној радионици под називом ECRAN Sub-Regional Workshop on Appropriate Assessments (AA) Part II, која је одржана у Анкари, Република Турска.

Од 13. до 14. новембра 2015. године је одржан III Симпозијум биолога и еколога Републике Српске (СБЕРС 2015) у Бања Луки у организацији Природно-математичког факултета Универзитета у Бања Луки а под покровитељством Министарства науке и технологије РС, Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС и SINEKS лабораторије. У оквиру тематске области Ботаника и физиологија изложен је темат: „New data on the genus *Elatine* in Serbia“ (аутори: Ranko Perić, Vida Stojšić, Siniša Škondrić, Sara Rilak, Biljana Panjković) који је у облику сажетка штампан у „Зборнику сажетака“ (Ур. Б. Кукавица Јовановић).

24. новембра 2015. године, представници Завода присуствовали су семинару одржаном у амбасади Чешке републике, који је фокусиран на преговарачко поглавље 27 “Одживост” и вези са Директивом 271/91/EHS (идентификација осетљивих подручја и третман отпадних вода).

4.4.3. НАЦИОНАЛНИ СКУПОВИ

На Палићу је 16-18. априла 2015. године узето учешће на VIII научно-стручном скупу просторних планера „Планска и нормативна заштита простора и животне средине“.

Узето је учешће на научно-стручном скупу „V Отворени дани биодиверзитета“ одржаном 30. јуна 2015. године са радом Парк природе „Поњавица“ – природне и створене вредности. Организатори скупа: Институт Тамиш Панчево и Институт за проучавање лековитог биља „Др Јосиф Панчић“ у сарадњи са Националном асоцијацијом за органску производњу Serbia Organica и пријатељима скупа. Место одржавања скупа огледно поље Института Тамиш и Едукативни центар „Чардак“ у СРП „Делиблатска пешчара“.

Завод је имао свог представника на Четвртм српском конгресу географа са међународним учешћем "Достигнућа, актуелности и изазови географске науке и праксе" поводом 150 година рођења Јована Цвијића. Конгрес одржан на Копаонику, у периоду од 7. до 9. октобра 2015. године.

4.4.4. УЧЕШЋЕ НА РАДИОНИЦАМА

Представници Завода ду учествовали на две радионице током 2015. године:

- Радионице одржане 26. марта и 7. маја 2015. на тему „Интегрисани развој туризма и ревитализација најлепших канала Бачке“, радионице у организацији Факултета за спорт и туризам.
- Радионица за чланице Мреже за смањење ризика од природних катастрофа у Новом Саду „Јачање отпорности локалне заједнице Нови Сад на природне непогоде“ дана 21. октобра 2015. године у организацији Архус центра Нови Сад.

4.4.5. УЧЕШЋЕ НА ПРОГРАМИМА ОБУКЕ

- Учесће у семинарима у организацији Завода за заштиту природе Републике Словеније [Zavod Republike Slovenije za varstvo naravi] у периоду од 19-24. априла 2015. године посвећеним размени знања и кадрова између институција које се баве заштитом природе на подручју земаља бивше СФРЈ и Албаније [пројекат Towards Strengthened Conservation Planning in SouthEastern Europe; Activity 2. 1.4: Organization of exchanges of knowledge and experience and provision of in-house expertise].
- Средствима ИПА пројекта „Capacity building to implement 'acquis' standards and conventions in nature protection - supplies for implementation of Natura 2000 and CITES“, у току октобра и новембра 2015. године, организовано је 8 вишедневних сертификованих ГИС курсева. На два је учествовало по 13 запослених, на 4 по 5 запослених, а на два по 3 запослена радника Завода.

5. ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ - ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Покрајинском скупштинском одлуком о буџету Аутономне Покрајине Војводине за 2015.годину („Сл. Лист АПВ“ бр. 53/2014), утврђен је Програм заштите животне средине, у коме је одређена програмска активност заштити природе и природних добара на територији АП Војводине, као и циљеви и индикатори.

Програм: Заштита животне средине

Програмска активност: Заштита природе и природних добара на територији АП Војводине;

Циљ 1: Заштита подручја, станишта, врста и животне средине (ПА 1.1)

Циљ 2: Едукација, промоција, односи са јавношћу и међународна сарадња

5.1. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Заштита природе и природних добара, као основна делатност Завода, обухвата истраживање природних и предеоних одлика, анализу и вредновање појава, процеса, објеката, подручја, ресурса и амбијенталних целина, њихову валоризацију и израду студија заштите, као стручно – документациону основу за успостављање законске заштите природних вредности. Послови заштите природе спроводе се и кроз стручни надзор и помоћ управљачима, дефинисање, усмеравање и спровођење мера активне заштите у заштићеним подручјима или саставним деловима еколошке мреже, као и издавање услова и мишљења за активности у поступку израде просторно-планске и инвестиционо-техничке документације. Овако бројни и сложени послови захтевају учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради.

5.1.1. ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА

Табела 2.

Индикатор	Планирано у 2015.	Завршено у 2015.	Носиоци посла
Валоризација природних вредности	7 (5+2)	7	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем
Израда студија заштите	4	5	
Повећање заштићених подручја (ха)		900,77	

Програмом заштите природних добара за 2015. годину предвиђене су активности на изради четири нове студије заштите, од чега две представљају нова заштићена подручја, а две ревизије заштићених подручја. Такође, планирано је спровођење валоризације три велика простора, која би била

обухваћена вишегодишњим истраживањима, у складу са Средњорочним програмом заштите природних добара за период 2011–2020. године. Исто тако, у зависности од процедуре о проглашењу (јавне расправе, промедбе, измене студије у 2015. години урађена је коначна верзија ПП „Бачкотополске долине“, доношење Одлуке о заштити од стране Скупштине општине Бачка Топола је у процедури.

Вршена су теренска истраживања на валоризацији природних вредности 7 просторних целина. Израђено је 5 студија заштите, као стручно-документационе основе за успостављање заштите, односно доношење акта о заштити (таб.3.):

- ПИО «Аде и одсеци код Сланкамена»,
- СП «Стабло атласког кедра у Новом Саду»,
- ПП „Бачко-тополске долине“,
- СП „Дрворед храстова код Бачког Петровог Села,“
- СП „Парк дворца Јагодић“.

Настављена су или започета вишегодишња теренска истраживања на валоризацији природних вредности подручја за која се завршетак израде студија очекује у наредним годинама: Слатине Бачке, Слатине средњег Баната и Дунавски ритови.

Табела 3. Приказ површина природних добара за која су израђене студије заштите у 2015. години

Природно добро	Стара површина (ha)	Нова површина (ha)	Разлика (ha)
ПИО «Аде и одсеци код Сланкамена»	-	407,83	407,83
СП «Стабло атласког кедра у Новом Саду»	-	0,04	0,04
ПП „Бачкотополске долине“	30	522,52	492,52
СП „Дрворед храстова код Бачког Петровог Села“	5,53	5,53	-
СП „Парк дворца Јагодић“	8,64	9,02	0,38
УКУПНО:			900,77

Валоризација природних вредности у циљу успостављања нових заштићених подручја

1. Предео изузетних одлика „Аде и одсеци код Сланкамена“

У поступку валоризације дунавских ада и лесних одсека код Сланкамена завршена су теренска истраживања започета 2014. године. Израђена је студија заштите и достављена Министарству пољопривреде и заштите животне средине. Јавна расправа одржана је 13.11.2015. године у просторијама МЗ „Стари Сланкамен“.

Укупна површина заштићеног подручја: 407,83 ha

2. СП „Стабло атласког кедрa у Новом Саду“

Споменик природе „Стабло атласког кедрa у Новом Саду“ представља вредно, солитарно стабло зеленила Новог Сада. Темељну вредност атласког кедрa (*Cedrus atlantica* (Endl.) Man ex. Carr) чине импозантна димензија стабла и крошње, као и одлична виталност. Студија завршена. Достављена је Скупштини Града Новог Сада ради доношења акта о заштити.

Укупна површина: 0,036 ha

3. „Слатине Бачке“

Обављена је валоризација природних вредности на слатинама у околини насеља Светозар Милетић, Ранчево и Билић. Због невремена и великих падавина, станишта су до јесени била под водом, због чега је стање на слатинама било изузетно измењено, са неповољним условима за валоризацију природних вредности.

Рад на валоризацији се наставља током 2016. године.

Рок за израду прве у низу студија заштите: 2016. године.

Рок за завршетак целокупне валоризације: крајем 2019. године.

4. Слатине средњег Баната

Појединачна слатинска станишта на простору општина Кикинда, Нови Бечеј, Житиште и града Зрењанина у оквиру будућег заштићеног подручја „Слатине средњег Баната“ спорадично су валоризована, због чега је неопходан наставак истраживања у наредној години.

Рад на валоризацији се наставља током 2016. године.

Рок за завршетак валоризације и израду студије заштите: 2016/2017. година.

Рок за завршетак целокупне валоризације: крајем 2020. године.

5. Дунавски ритови

Током 2015. године вршено је рекогносцирање терена ради одабира очуваних подручја за успостављање заштите. С обзиром на разумењеност простора предвиђена је израда више студија заштите. Завод има студију претходних истраживања локалитета „Доње Подунавље“ којом су обухваћене Панчевачке аде. Валоризација природних вредности рађена је периодично од 1996 до 2005.

Валоризација Панчевачких ада радиће се 2016. године.

Рок за завршетак валоризације и израду студије заштите: 2016/2017. година.

Рок за завршетак целокупне валоризације: 2019. година.

Валоризација природних вредности у поступку заштићених подручја

1. СП „Дрворед храстова код Бачког Петровог Села“

Дрворед храстова код Бачког Петровог Села је један од најстаријих сачуваних дрвореда храста лужњака у РС, чија је старост процењена на 140 до 160 година. Формиран је од стабала храста лужњака (*Quercus robur* L.) и представља специфичну природну целину која доминира простором. Студија завршена. Достављена је Скупштини општине Бечеј ради доношења акта о заштити.

Укупна површина: 5,53 ha

2. СП „Парк дворца Јагодић“

Парк дворца Јагодић представља створену хортикултурну вредност. Подигнут је око дворца породице Јагодић, у току прве половине XIX века. Парк заједно са Дворцем представља јединствену културно-историјску и амбијенталну целину. Студија завршена и достављена Скупштини општине Пландиште ради доношења акта о заштити.

Укупна површина: 9,02 ha. Заштитна зона обухвата површину од 12,39 ha

3. ПП „Бачкотополске долине“

По захтеву Општине Бачка Топола, просторна целина Зобнатичког језера је издвојена из целине планираног ПИО „Лесне долине Криваје“ да би се заштитила као Парк природе, под радним називом „Зобнатица“. У оквиру валоризације је извршена и ревизија заштићеног Регионалног парка „Зобнатица“, повећавајући заштићену површину са 30 ha на 522,52 ha. На захтев локалне самоуправе назив подручја је промењен и предложен је за заштиту као Парк природе „Бачкотополске долине“, заштићено подручје III категорије. Студија заштите је предата Општини Бачка Топола 12.06.2015. године.

Укупна површина: 522,52 ha

За ПП „Слатине у долини реке Златице“, ПП „Босутске шуме“ и ЗС „Велики римски шанац“ неопходно је спровести наставак на прикупљању података везаних за опис граница и попис катастарских парцела, као припрему за јавне расправе поводом израде акта о заштити.

Интеграција заштићених подручја у међународном контексту

1. Рад на допуни номинације прекограничног Резервата биосфере „Мура – Драва- Дунав“

На основу договора представника земаља на чијим подручјима ће се налазити Прекогранични резерват биосфере, постигнутог на Међународној конференцији о прекограничним резерватима биосфере (Шато д' Либфраунберг, Француска, 02-05.06.2015. године) израда допуне номинације прекограничног Резервата биосфере „Мура – Драва- Дунав“ биће реализована током 2016. како би се у потпуности испоштовале препоруке

секретаријата МАБ програма (упућених државама на чијим територијама се налази номиновано подручје) од 06.01.2014. Постојећа номинација за прекогранични резерват биосфере прерадиће се у националну номинацију резервата биосфе под називом „Бачко Подунавље“.

Дана 30.11.2015. у Заводу за заштиту природе Србије одржан је конститутивни састанак Националног комитета за програм „Човек и биосфера“ (МАБ), у коме, је као члан учествовао и представник Завода задужен за међународну сарадњу.

5.1.2. УЧЕШЋЕ У ПРОЦЕСУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

На основу члана 43. Закона о заштиту природе, предлагач акта обезбеђује јавни увид и организује јавну расправу о предлогу акта о проглашењу подручја и стручној основи – студији о заштити. Било да је предлагач акта надлежно Министарство, надлежни Покрајински секретаријат или орган локалне самоуправе, Завод учествује у овом процесу представљајући студије заштите, као и у јавној расправи.

Током 2015. године Завод је представио природне вредности двају нових подручја ради израде аката о заштити:

1. **Јавна расправа: ПП „Бачкотополске долине“** - У Бачкој Тополи је 14.августа 2015. године одржана јавна расправа о предлогу Општинске одлуке о проглашењу заштићеног подручја и Студије заштите Парка природе „Бачкотополске долине“.
2. **Јавна расправа: ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“** – У Бечеју је 11. децембра 2015. године одржана јавна расправа о предлогу Покрајинске уредбе о проглашењу заштићеног подручја и Студије заштите Парка природе "Стара Тиса код Бисерног острва".
3. **Јавна расправа ПИО „Аде и одсеци код Сланкамена“** - одржана је 13.11.2015. године у просторијама МЗ „Стари Сланкамен“ о предлогу Уредбе о заштити.

5.1.3. СТРУЧНИ НАДЗОР, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА И УПРАВЉАЧИМА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Табела 4.

Индикатори	Реализован о у 2015. години	Носиоци посла
Број стручних надзора у заштићеним подручјима	41	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем Завода, инспекцијска служба, управљачи
Број стручно-инспекцијских надзора у вези заштите строго заштићених врста	4	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, инспекцијска служба
Број остварених сарадњи са управљачима	12	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем Завода, управљачи, корисници простора

Стручни надзор над стањем и спровођењем мера заштите у природним добрима и строго заштићеним и заштићеним врстама, као и стручна помоћ управљачима представљају Законом утврђену делатност Завода.

Стручни надзор, контрола стања и спровођења мера заштите у природним добрима и стручна помоћ управљачима заштићених природних добара

1. **Национални парк „Фрушка гора“** - Укупно су обављена два стручна надзора, по питању изградње путева и рада хранилишта за птице грабљивице.
2. **СРП „Пашњаци велике дропље“** - Извршена су три стручна надзора, поводом тањирања травних станишта, мера ревитализације тарупирањем и стања вегетације на шепурилиштима и гнездилиштима великих дропљи (*Otis tarda*). Стручна помоћ управљачу пружена је организовањем скупа са циљем решавања коришћења ливада и пашњака у државном власништву у Резервату.
3. **СРП „Делиблатска пешчара“** - Реализован је један стручни надзор. На локалитету „Корн“ праћени су ефекти редовне испаше и мера на уклањању глога, рад хранилишта за птице, као и популација текунице (*Spermophilus citellus*).
4. **СРП „Горње Подунавље“** - Извршен је један стручни надзор у циљу увида у радове на ревитализацији влажних станишта на локалитету „Широки рит“.
5. **СРП „Слано копово“** - Обављена су два стручна надзора, у вези са преоравањем и тањирањем травних станишта, праћењем ефеката ревитализације на напуштеним њивама и са хидрогеолошким истраживањима.
6. **СРП „Ковиљско – петроварадински рит“** - Обављена су два стручна надзора. Предмет стручних надзора је био прекид природног тока снабдевања рита водом при већем водостају, нефункционалност ретензије чија намена је да сакупља отпадну воду са моста и рестаурација влажних станишта на локалитету Курјачка греда.
7. **СРП „Царска бара“**- Извршена су два стручна надзора, поводом пријаве о упуштању воде из рибњака „Ечка“ у Стари Бегеј и поводом пријаве за постављање ловачких чека на подручју Ботошког рита у режиму заштите III степена.
8. **СРП „Лудашко језеро“** - Реализована су три стручна надзора, са циљем увида у начин кошења обале на локалитету Обале текунице, за који је закључено да угрожава степске остатке обале и микростаниште гороцвета (*Adonis vernalis*). Закључено је да постоји потреба за укључење власника приобалних објеката у активну заштиту обалног појаса, затим на субјединици „Переш“ са циљем процене неопходних активности за санацију штете након пуцања нафтовода, у вези са одржавањем молова и увида у радове на ремонту бушотине.
9. **СРП „Краљевац“** - Извршен један стручни надзор, поводом пожара на локалитету Спасовине и радова на брани акумулације Краљевац. Кроз четири теренска изласка и три састанка са управљачем, пружана је стручна помоћ приликом планирања ревитализације и одржавања

станишта текунице (*Spermophilus citellus*), управљања делом заштићеног подручја које је станиште строго заштићене врсте рибе мргуде (*Umbra krameri*) као и постављања механичке баријере (решетке) на преливну грађевину на устави.

10. **СРП „Тителски брег“** - Обављен је један стручни надзор, поводом бетонирања атарског пута кроз сурдук „Стражилово“ код Вилова, са успостављеним режимом заштите III степена. Путем теренских излазака, састанака и контаката са представницима управљача, пружана је стручна помоћ на тему изради докумената неопходних за функционисање и рад Управљача и спровођење заштите (Плана пашарења и кошења), побољшања рада чуварске службе и односа са корисницима простора.
11. **ПИО „Вршачке планине“** - У поступку издавања услова за израду ПДР „Вршачки замак“, утврђено је да граница режима заштите I степена није прецизно нацртана и да делимично захвата саобраћајницу и пешачку стазу. Ревизија граница I степена извршена је на терену према дигитализованој катастарској подлози, у складу подацима о власништву и катастарској култури, а изграђене површине су изузете.
12. **ПП „Бегечка јама“**.- Кроз четири састанка и један теренски излазак, управљачу је пружана стручна помоћ на изради Програма управљања заштићеним подручјем за 2015. годину, Програма управљања рибарским подручјем за 2015. годину, припреми предлога активних мера заштите подручја, као и наставку активности на ревитализацији и одржавању локалитета Велики Дунавац.
13. **ПП „Палић“** - Реализовано је пет стручних надзора, са циљем увида у извршено сузбијање инвазивних врста, стање стабала предвиђених за сечу у улици, затим ради процене усглашености извођачког пројекта за формирање мултифункционалног тампон појаса уз обалу са еколошким условима појединачних локалитета. Теме стручних надзора биле су и увид у потребе за реконструкцијом травњака уз северну обалу Палићког језера, одстрањење инвазивних дрвенастих врста и шибља да би се створиле могућности за одржавање станишта испашом, као и утврђивање ефеката ванредног снижавања нивоа воде у септембру.
14. **ПП „Тиквара“** - Сарадња са Управљачем одвијала се кроз стручну помоћ у изради Плана управљања ПП „Тиквара“ за период 2015-2024.године, као и давање смерница и доставу фотографија при изради брошуре о Парку природе „Тиквара“.
15. **ПП „Јегричка“** - Сарадња са Управљачем одвијала се кроз стручну помоћ, учешће у радној групи за организацију прославе јубилеја „10 година од проглашења Парка природе Јегричка“ и издавање услова заштите природе за потребе измуљења деонице водотока Јегричка у насељу Жабал; извођења радова на реконструкцији црпне станице „Жабал“ унутар режима заштите III степена, као и за измуљење водотока Јегричка и уређење обале на деоници узводно од пољског моста у Госпођинцима – Пејићева ћуприја унутар режима заштите II степена.
16. **ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“** - Обављен је стручни надзор над недозвољеним радњама на изградњи молова и узурпирању обале на пет локација на Старој Тиси.

17. **ПП „Бељанска бара“** - Завод је учествовао у промоцији публикације Парка природе „Бељанска бара“.
18. **ПП „Русанда“** - Пружена је стручна помоћ Управљачу у организацији радне акције „Радни дан за природу“, која је организована у оквиру пројекта „Унапређивање промотивних активности у Парку природе „Русанда“. Радни дан за природу представља традиционалну манифестацију коју редовно организује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе, управљачима заштићених подручја, удружењима грађана и другим заинтересованим странама.
19. **ПП „Поњавица“** - Стручна помоћ пружена је управи Града Панчево радом у комисији за избор Управљача. Новоизабрани управљач заштићеног подручја је ЈКП „Зеленило“ из Панчева.

Како је „Поњавица“ остала без Управљача представник Завода је именован у комисију за избор Управљача од стране Општине Панчево. Комисија се састала два пута и изабран је нови управљач заштићеног подручја - ЈКП „Зеленило“ из Панчева.

20. **С „Трсковача“** - Извршен је један стручни надзор поводом помора рибе. Извршен је један теренски излазак поводом обавештења управљача о помору рибе. Том приликом је одржан састанак и обиђен терен са циљем припреме документа којим ће се пообољшати водни режим заштићеног подручја.

Пружана је помоћ управљачу у наставку спровођења пројекта ревитализације и санације барских станишта, израде Програма управљања рибарским подручјем и при спровођењу активности и мера заштите подручја. У поступку израде Студије управљања водним режимом у функцији заштите природе и одбране од поплава на подручју ЗС „Бара Трсковача“, управљачу су достављени подаци неопходни са аспекта заштите природе.

21. **Регионални парк „Панонија“** - Стручни надзор реализован је због сушења стабала у шумским културама, као и у старом парку на Панонији и уочена потреба прилагођавања планова пошумљавања станишним условима локалитета.
22. **Регионални парк „Зобнатица“** - Стручни надзор у парку на Зобнатици извршен је ради процене могућности проширења туристичког комплекса на деградираном делу парковске површине (некадашњи ЗОО).
23. **СП "Стари парк на Криваји"** - Стручни надзор реализован је са циљем утврђења услова за сечу застарелих хибридних топола на подручју старог парка на Криваји. Утврђен је делимичан успех акција сузбијања инвазивних врста у парку (значајно смањење јединки пајасена).
24. **СП „Парк у Бачкој Тополи“** - Стручни надзор извршен је због потребе за одстрањењем изваљеног стабла. Утврђено је погоршање виталности старих стабала и ширење инвазивних врста (пајасен, амерички копривић).
25. **СП „Храст лужњак у дворишту црпне станице код Кумана“** - Обављен је један стручни надзор ради постављања подупирача.
26. **СП „Група храстова лужњака на Камаришту“** - Обављен је један стручни надзор ради предлога за скидање заштите.

27. **СП „Јаворолисни платан у Новом Саду“** - Обављен је један стручни надзор ради резидбе платана.
28. **СП „Оскоруша (*Sorbus domestica*)“, Ириг** - Обављен је један стручни надзор ради увида у стање и предлог мера.
29. **СП „Дунавски парк“ у Новом Саду** - Обављен је један стручни надзор над санацијом алеје копривића.
30. **СП „Бландаш“ у Кикинди** - Обављен је један стручни надзор над санитарном сечом.
31. **СП „Стабло софоре у Новој Црњи“** - Обављен је један стручни надзор ради теренског обиласка и предлога мера.
32. **СП „Футошки парк“, Нови Сад** - Обављен је један стручни надзор над санитарном сечом.
33. **СП „Амерички Платан на Сајлову“** - Обављен је један стручни надзор над радовима на уклањању подраста.
34. **СП „Дуд на Ченејском салашу“** - Обављен је један стручни надзор над радовима на уклањању подраста.

САРАДЊА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА У ЦИЉУ УСКЛАЂИВАЊА АКТИВНОСТИ СА ПОТРЕБАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Са циљем што бољег и сврсисходнијег усклађивања радова и активности и потреба очувања природе, са корисницима простора, инвеститорима, локалном самоуправом и другим заинтересованим странама одржано је више састанака на којима су детаљније утврђене могућности за извођење одређених радова и активности:

- Састанак са представницима Светског фонда за природу и Друштва за заштиту и проучавање птица Србије у вези са почетком кампање за заштиту птица од тровања 15. јануара 2015. године.
- Састанак са сарадницима ЈП Завода за Урбанизам Града Суботица и ЈП „Палић-Лудаш“ је одржан 12. јануара 2015. године са циљем усаглашавања ставова код припреме планских докумената везаних за ПП „Палић“. Разматрано је питање легализације кућа за одмор изграђених на самој обали, како са правног, тако са стручног аспекта. Закључено је да за израду будућих планова приобалног појаса неопходно је дати и мере за изградњу и уређење објеката за становање или одмор, укључујући и мере предложене на састанку. Друга тема је била израда ПДР западног обалног појаса језера у оквиру којег ће се вршити трасирање инспекционе и бицикличке стазе. Разматране су могућности експропријације приватног земљишта код приобалних влажних станишта од међународног значаја.
- 15. јануара 2015. године је одржан састанак са представницима Општинске управе у Кањижи ради утврђивања могућности бушења бунара на подручју будућег заштићеног подручја ПИО „Кањишки јараши“. Бушени бунар би омогућио напајања стада, чиме би се побољшали услови испаше, која је неопходна за одржавање природних вредности слатинских станишта.

- На основу података из документационе базе Завода и у складу са закључцима са састанка одржаног 26. јануара 2015. године са представницима Завода за урбанизам Шид, а уз подршку дела локалног становништва, постигнут је договор да планирана радна зона обухвати само девастирани део пашњачке површине (која чини део станишта Панонске слатине С6.12, под називом SID13а) и то на делу простора најближем насељу (уз поштовање прописаних мера заштите), а да остали део пашњака и даље обавља улогу станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста.
- На редовним седницама Средњобанатског управног округа, 10. фебруара 2015. године и 24. септембра 2015. године, у присуству представника Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство – Сектор за шумарство, представника Града Зрењанин и општина Сечањ, Житиште и Нова Црња, образложене су законске обавезе очувања ливада и пашњака као приоритетних станишта у Еколошкој мрежи Србије. У циљу унапређења сарадње на очувању и одрживом коришћењу подручја еколошке мреже, са представницима локалне самоуправе су утврђене могућности одрживог коришћења станишта Еколошке мреже у складу са њиховом наменом.
- Састанак у Министарству пољопривреде и заштите животне средине на коме су презентовани принципи израде Плана имплементације Директиве о заштити дивљих птица и Директиве о заштити птица и станишта (24. фебруар 2015. године), као и састанак на коме је представљен нацрт ова два документа (31. јул 2015. године).
- У Народној скупштини Републике Србије, на јавном слушању на тему о значају пољозаштитних појасева и ерозији земљишта, дана 24. фебруара 2015. године стручни сарадници Завода су одржали презентацију о примерима добре праксе и могућностима формирања нових вишенаменских пољозаштитних појасева и њихове интеграције у Еколошку мрежу Србије.
- У оквиру пројекта „Еколошко управљање водама у равничарским пределима“, 14. марта 2015. је извршено враћање барских корњача у Јегричку, и евакуација одређених јединки у Прихватилиште ЗОО врта Палић.
- Дана 19.марта 2015. године у Министарству пољопривреде и заштите животне средине одржан је састанак у вези проблема акутног сушења шума у заштићеним подручјима. Према подацима добијеним од управљача заштићених подручја у АП Војводини представници Завода су изложили обим сушења шума. У консултацијама са стручњацима Шумарског факултета у Београду и управљачима заштићених подручја размотрени су узроци и мере за унапређење стања шума.
- Предавање и дискусија на тему гнезђења и заштите строго заштићених врста птица на далеководима током обуке руковалаца дарова и диспечара ЈП „Електромрежа Србије“ у центру НОРЦЕВ на Фрушкој гори
- Састанак са представницима ЈП „Војводиначуме“ и Светског фонда за природу у вези са почетком и организационим аспектима пројекта ревитализације „Широког рита“ 4. децембра 2015. године.

- Учешће у састанцима чија је тематика везана за проблеме уређења водног режима заштићених подручја у циљу проналажења одговарајућег решења којим ће се усагласити постојећи водни режим са потребама стабилности животних заједница и природних вредности због којих је заштита успостављена. Наведени састанци су:

 - Састанци са тематиком уређења водног режима ЗС „Трсковача“ одржани 20. маја 2015. године и 27. октобра 2015. године, у Заводу и Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине чији је циљ израда Студије у 2016. години;
 - Састанак одржан 17. децембра 2015. године у Републичкој дирекцији за воде при Министарству пољопривреде и заштите животне средине, са једном од тема која се односи на водни режим језера Палић и Лудаш, јер постојећи нивои наносе штету биодиверзитету и квалитету воде .
- Покрајински завод за заштиту природе је, у сарадњи са Управљачем (Специјална болница за рехабилитацију „Русанда“), Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, представницима локалних органа самоуправљања и еколошким удружењима, континуирано радио на упознавању свих заинтересованих страна, а првенствено локалног становништва, са потребама и основним принципима заштите природног добра ПП „Русанда“.
- Током читаве 2015. године (од 19. јануара 2015. године) Завод континуирано учествује у изради Просторног плана подручја посебне намене заштићених подручја Специјални резерват природе „Окањ бара“ и Парк природе „Русанда“. Осим издавања одговарајућих услова заштите, Завод учествује са подацима везаним за вишегодишња истраживања овог подручја, као и за сарадњу са заинтересованим странама.
- За потребе оджавања међународног етапног бицикличког такмичења "Salcano МТВ Cup - Vojvodina" које је уједно и квалификација за Олимпијске игре Рио 2016, у организацији БК "Нови Сад" уз подршку Бицикличког савеза Србије и Војводине, обављени су договори са организаторима и управљачем, за потребе трасирања, уређења, опремања и функционисања стазе на подручју Националног парка.
- Обављени договори за правце трасирања стазе за одржавање бицикличког маратона (Мали и Велики маратон) у организацији Маунтин бајк клуб „Фанатик“ из Новог Сада на подручју Националног парка. Кретање по траси маратонских стаза усмерена на постојеће шумске путеве, обележене пешачке стазе и делом асфалтне путеве.
- Одржани радни договори на састанцима са пројектантима и инвеститором, Заводом за изградњу Града Новог Сада, за потребе уређења фрушкогорских потока, као локалних еколошких коридора у еколошкој мрежи Војводине, од којих су у текућој години рађени Идејни пројекти за Роков (Петроварадин), Новоселски (Сремска Каменица) и Лединачки поток.

- Кроз давање сугестија, допуна и мишљења, Покрајински завод за заштиту природе учествовао је у изради Петог националног извештаја о примени конвенције о биолошкој разноврсности, који је надлежно Министарство у име Републике Србије доставило Секретаријату конвенције.
- У оквиру међународног пописа птица водених станишта (International Waterbird Census – IWC), у организацији Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, стручни сарадници Завода вршили су попис на подручју реке Дунав од Бачке Паланке до наспрам Вуковара.
- У оквиру цензуса гнездеће популације степског сокола (*Falco cherrug*) у Србији, у организацији Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, Завод је реализовао истраживања на подручју Срема и утврдио постојање једног активног пара.
- На састанку „Израда националне базе вегетације“, одржаном 10. јуна 2015. године, разматрана је иницијатива за формирање српске националне базе вегетацијских података која би била прикључена European Vegetation Archive и регистрована у GIVD (Global Index of Vegetation-plot Databases). Процесом уређивања и припреме базе ће руководити две институције- Департман за биологију и екологију, Природно-математичког факултета из Новог Сада и Пољопривредни факултет из Београда.
- Настављена је редовна сарадња са Департманом за биологију и екологију Универзитета у Новом Саду, Природњачким музејем у Београду и Ботаничком баштом „Јевремовац“, на пољу теренског рада, размене података и литературе.
- Учешће у спровођењу одредби и секторским састанцима Преговарачке групе за поглавље 27. Правних тековина ЕУ: Животна средина. Процедуру учешћа секторских установа организује Министарство пољопривреде и заштите животне средине. Именовани су стручни сарадници Завода за учешће у радној групи за Директиву о стандардима квалитета животне средине у области политике вода и Директиву о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета.
- Завод је учествовао у припреми двогодишњег извештаја (период 2013-2014) о изузецима и дерогацијама Бернске конвенције у Србији. Посебна пажња је посвећена илегалним активностима (лов и тровање) које угрожавају дивље врсте наведене на списковима Конвенције.
- Очување остатака природних станишта се обезбеђује издавањем Улова заштите природе корисницима простора. Посебна пажња је посвећена променама намене земљишта: конверзији у грађевинско земљиште приликом израде просторних планова, пошумљавању пољопривредног или водног земљишта, као и изградњи акумулација и рибњака. Упоређењем просторних целина планираних активности са базом података Завода омогућује се идентификација значајних станишта еколошке мреже и усклађивање планираних активности са неопходним мерама заштите. Осим услова издатих за израду просторно-планских докумената, током 2015. године издати су услови за пошумљавање пољопривредног земљишта на подручјима 8 општина. У случају станишних типова приоритетних за заштиту,

Завод је вршио и обилазак терена (15. јануара 2015. године је извршен обилазак слатина у општини Кањижазбог бушења бунара за напајање стоке, 15. јула 2015. године четири лесне долине Бачког платоа и слатине код Руског Крстура предвиђене за пошумљавање). Постоји потреба за јачање сарадње са општинским управама приликом издавања државног земљишта у закуп, што се у већини општина одвија без тражења услова заштите природе.

- Реализацијом планова управљања и пројеката ревитализације станишта, које су финансирани управљачи заштићених подручја, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и други извори у складу са Законом, на заштићеним подручјима су остварене мере активне заштите станишта (сузбијање инвазивних врста, побољшање водног режима и сл.).
- Део активности Завода је био усмерен на проучавање и обнављање видова традиционалног коришћења ресурса који су допринели очувању природних вредности региона.

5.1.4. ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ПРИРОДЕ

Инвентаризација и праћење стања природе врши се, између осталог, кроз мониторинг (праћење стања) строго заштићених и заштићених врста и учешће у контроли коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Табела 5. Број стручних надзора и стручних помоћи управљачима заштићених подручја остварених у 2015. години

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број извршених мониторинга строго заштићених и врста заштићених врста	47 врста	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста, управљачи, корисници простора
Број стручно – инспекцијских надзора у вези контроле строго заштићених врста	1	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове, инспекцијска служба
Број стручно – инспекцијских надзора у вези контроле промета дивље флоре и фауне	7	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове, инспекцијска служба
Број стручно – инспекцијских надзора у вези контроле дивљих врста са CITES конвенције	3	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове, инспекцијска служба
Број издатих мишљења за добијање дозволе за сакупљање из природе и узгој и процена приноса	53	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста

5.1.4.1. Мониторинг и заштита заштићених и строго заштићених врста

Из ове области реализоване су теме које се односе на заштиту и праћење стања најугроженијих врста дивље флоре и фауне, њихових популација и станишта.

Као услуга наручиоцу, Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, у оквиру пројекта „Биомониторинг стања индикаторских строго заштићених врста у АП Војводини у 2015. години“, извршен је мониторинг следећих строго заштићених врста биљака и животиња: банатски божур (*Paeonia officinalis* ssp. *banatica*), панонски скакавац (*Acrida ungarica*), мргуда (*Umbra krameri*), орао крсташ (*Aquila heliaca*) и текуница (*Spermophilus citellus*) (на основу огласа за јавну набавку бр. ЈН ОП 12/15).

1. Банатски божур (*Paeonia officinalis* subsp. *banatica*)

Спроведено је континуирано снимање стања једине рецентне популације, у СРП „Делиблатска пешчара“, потес „Фламунда“. Обављено је фитоценолошко снимање станишта и микростаништа са популацијом банатског божура, бројност, узрасни стадијуми, биометријске карактеристике, положај и распоред јединки унутар две групе и пресађене групе божура.

Обављене су редовне мере активне заштите: чишћење популације од непотребних врста које се понашају агресивно на станишту (изданци трепетљике, зове, беле тополе), као и старих натрулих стабала дрвенастих и жбунастих врста (глог, калина, рашељка и др.). Обновљена је стална квадратна мрежа на површини са популацијом (22 квадрата са новим канапима и кочићима, за прецизност мерења у сантиметрима). Репродуктивност популације (јединке у цвету и плоду) је у обиму као и претходне године. Бројност јединки у популацији је у благом порасту, захваљујући спроведеној санитарној и проредној сечи дрвенастих и жбунастих врста, у периоду од последње три године.

2. Кукурјак (*Erantia hyemalis*)

Картирање површина под кукурјаком обављено је у марту 2015. године, у заштитној зони СРП „Багремара, помоћу ГПС уређаја, и одређени су просторни подаци. На основу података урађена је и карта распрострањења кукурјака у Резервату и заштитној зони. Током 2014. и 2015. Године укупно је издвојено 95 полигона и 45 тачаке на којима се јавља кукурјак, на површини промера до 2,5 м. Картирање је вршено у сарадњи са представницима управљача ЈП „Војводинашуме“. Укупна површина на којој расте кукурјак износи 35,35 ха или (9,1%).

У заштитној зони Ту се врста јавља у мањим групама, са доминацијом јувенилних примарака, док у резервату доминирају репродуктивне јединке. Током истраживања за потребе успостављања просторне заштите (1996-2006) у заштитној зони је утврђен мали број јединки

Дати подаци представљају рецентно стање тачних локација кукурјака у резервату и заштитној зони, који представљају полазну основу за праћење површина под кукурјаком, као и праћене прописаних мера заштите и активности у шумарству. Констатовано је да се групе или јединке које су

биле забележене 2007. године, а на којима су били остаци грањевине у 2014 (мере неге шуме) нису појавиле.

3. Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis*)

Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) је распрострањен на слатинама Бачке и Баната. Због специфичног водног режима заслањених станишта који је нарушен услед изградње мелиоративних канала, као и услед претеране испаше и гажења и атрактивности њених цветова, ова строго заштићена врста је данас ограничена на мали број локалитета у Подунављу и Банату. Током 2015. године евидентирана је и картирана субпопулација на новом локалитету у околини насеља Сајан.

4. Пешчарски мразовац (*Colchicum arenaria*)

Мониторинг мразовца се одвијао на простору ПИО „Суботичка пешчара“, на чистинама западног дела Суботичких шума, на којима су од стране службе Управљача током године откривени за сада неистражени, мањи остаци пешчарске вегетације. Обиласком терена је утврђено да ови фрагменти нису значајни за опстанак пешчарског мразовца на заштићеном подручју.

5. Пешчарска перуника (*Iris arenaria*)

У сарадњи са стручном службом Управљача завршена је процена утицаја чишћења пешчарских станишта од инвазивних врста на популацију пешчарске перунике на подручју СРП „Селевењске пустаре“. Резултати указују на чињеницу да промена хидролошког режима (исушивање станишта) има важну улогу у ограничавању ширења перунике ван познатих микро-станишта.

6. Панчићев пелен (*Artemisia pancici*)

Једина евидентирана и очувана популација код нас, на Делиблатској пешчари (Фламунда) оштећена је претходних година просецањем новог правца пута на противпожарној G-линији у Резервату. Током текуће године јединке се на станишту нису обновили. Очекује се обнова популације и појављивање врсте, с обзиром да су све активности на станишту у протеклом периоду строго забрањене, стварајући могућност за вегетативно, односно репродуктивно обнављање, из семена.

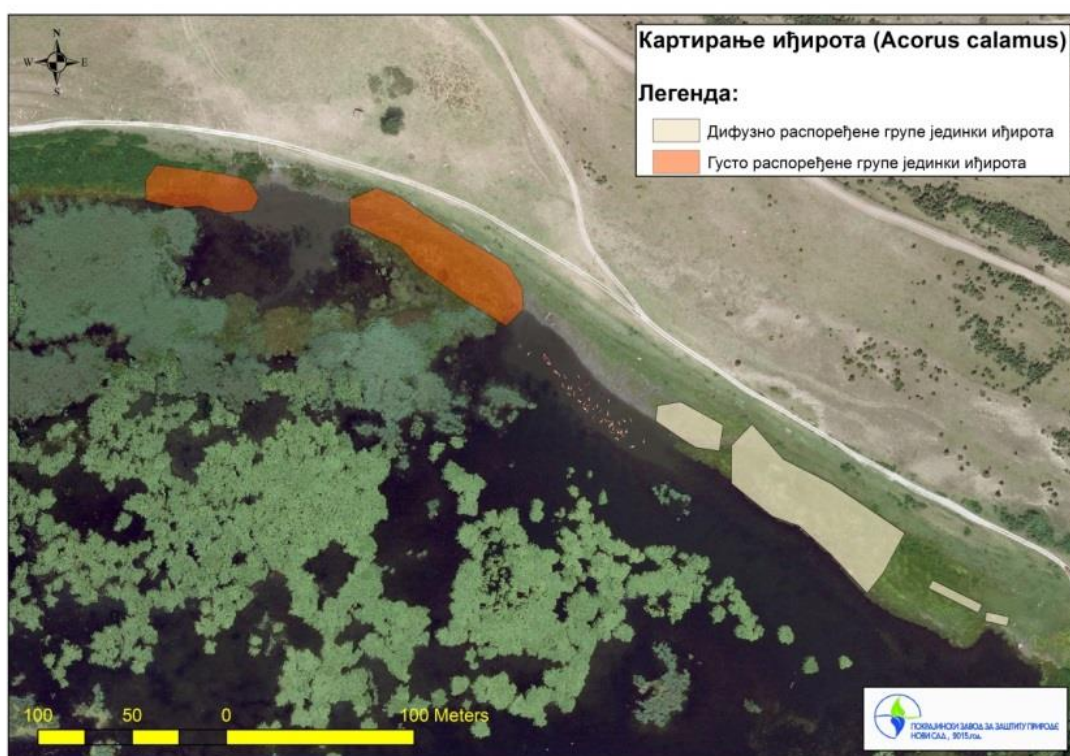
7. Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum*)

Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum*) је панонска ендемска врста карактеристична за слане мочваре и забарене депресије (тзв. копови). Распрострањена је углавном на подручју северног и средњег Потисја Бачке и Баната. Током 2015. године извршено је картирање јединки у оквиру депресија на слатинским комплексима у Банату, у околини села Јазова, и Иђоша, као и на слатинама северне Бачке, код Станишића и Риђице.

8. Иђирот (*Acorus calamus* L.)

Праћење стања (суб)популација иђирота (*Acorus calamus* L.) је обављено на подручју Дубовачког рита. Иђирот се јавља најчешће у густим, једнослојним, флористички сиромашним заједницама у оквиру којих преовлађују његови збијени бусенови. Због снажних симподијално разгранатих ризома и међусобног преплитања надземних и подземних делова јединки, као и услед

израженог клоналног размножавања, извршена је процена обрастања односно картирана је и израчуната површина на којој се јавља (суб)популација иђирота. Картирање је извршено дуж периметра група иђирота између насипа и линије обале уз помоћ GPS уређаја. У оквиру ових група су издвојени делови (суб)популације који су се одликовали покровношћу иђирота са скоро 100% (фацис *Acorus calamus*, означен на карти као „густо распоређене групе“) и делови где се иђирот јавља ређе у односу на претходни случај и заједно са другим врстама (најчешће су *Glyceria maxima*, *Paspalum sp. [paspalodes]*) (означено на карти са „дифузно распоређене групе“) – Слика бр. 1. Код „дифузно распоређених група“ је поред тога извршено и пребројавање јединки/клонова у оквиру сталних квадрата димензија 1 × 1 m дуж трансекта. Резултати картирања су представљени у виду полигона и обрађени помоћу геоспацијалног програма ArcGis - ArcMap10.



Сл. 1. Картиране групе иђирота у Дубовачком рит (карта: С. Рилак, Н. Михајловић).

Популација иђирота на подручју Дубовачког рита се у време картирања одликовала бројним сасушеним јединкама/ клоновима и младим изданцима просечне дужине 5-15 cm. Картирање је обављено у оквиру 17 тачака, 5 полигона и 18 пробних квадрата. Укупна површина на којој расте иђирот је 7598,2 m², а просечан број изданака по квадратном метру у оквиру пробних квадрата дуж трансекта кроз „дифузно распоређене групе“ износи 40,56. Уколико се однос добијен на основу анализе дифузно распоређених група апроксимира за површину на којој су оне анализирани добија се број од приближно 237.000 изданака што је имајући у виду скоро 100 % покровност густо распоређених група које нису овде урачунате далеко испод стварног стања укупне бројности изданака (јединки/клонова) на целој површини (дифузне + густе групе) али представља минимални процењени број од којег треба поћи. Како ниједан пробни квадрат није обрастао изданцима више од 50-80%, уопштена процена броја јединки/клонова у оквиру густо

распоређених група би могла бити око 60-80, односно најмање 150.000 изданака.

9. Панонски скакавац (*Acrida ungarica*)

Панонски скакавац (*Acrida ungarica*) је ендемит и насељава ливаде на песку и степска станишта. Слабо је прилагодљив на промене услова станишта, па поред фрагментације станишта, угрожавајуће факторе представљају и паљење вегетације, чиме се спаљују њихови развојни облици и уништавају биљке хранитељке. До сада је забележен на различитим ливадским стаништима са мање или више заслањеном подлогом у Специјалним резерватима природе „Царска бара“, „Делиблатска пешчара“, „Горње Подунавље“, „Окањ бара“, „Пашњаци велике дропље“, „Засавица“, Парковима природе „Камараш“ и „Палић“ и Пределу изузетних одлика „Караш – Нера“. Забележен је и на просторима предвиђеним за стављање под заштиту „Кањишки јараши“, „Лесне долине реке Криваје“, „Босутске шуме“, „Римски шанац“, „Слатине долине Златице“ и „Потамишје“. Такође, у оквиру станишта еколошке мреже постоје подаци о присутности ове врсте унутар полигона Моноштор – Црна бара (ЧОК 08), Слатине код Јанковог моста (ЗРЕ 19), Мошоринске ливаде (ТИТ 056 и ТИТ 05ц), и Долина између Селеуша и Алибунара (АЛИ 05).

Током 2015. године панонски скакавац пронађен је на седам нових локалитета на подручју средњег Баната. Четири налаза су унутар постојећих полигона еколошке мреже (околина Новог Милошева и Мужље), један налаз је унутар граница СРП „Славо Копово“, док су два налаза забележена као нови полигони унутар еколошке мреже (код Новог Бечеја и Арадца). Иако је ова врста присутна на готово свим очуваним степским и слатинским стаништима, поред успостављања заштите њених станишта, неопходно је обезбедити еколошке коридоре блиске природним стаништима како би се повезале одвојене популације.

10. Мргуда (*Umbra krameri*)

У склопу мониторинга строго заштићене врсте рибе мргуде (*Umbra krameri*), током 2015. године извршена су теренска истраживања на два од три позната станишта у АП Војводини. Један теренски излазак је реализован на локалитету Лугомир код Бачког Моноштора, при ком је констатовано и даље присуство ове врсте, као и сукцесије у биљним заједницама у каналима у којима живи ова риба. Сем бројања забележених јединки, извршено је и мерење стандардне и тоталне дужине, као и телесне масе. На локалитету Ливаде у СРП „Краљевац“, на којем је у децембру 2014. године откривена ова врста, извршена су три теренска изласка. Осим констатовања врсте, извршено је бројање уловљених јединки, мерење стандардне и тоталне дужине, као и телесне масе, идентификација угрожавајућих фактора, као и потребних мера заштите популације мргуде и самог станишта.

11. Мониторинг заштићених и строго заштићених врста риба

Теренским истраживањима и кроз разговор са корисницима простора, вршено је праћење присуства строго заштићених и заштићених врста риба. Подручја истраживања су обухватала како заштићена подручја, тако и остала водена и влажна станишта на територији АП Војводина. У склопу истраживања извршена је квалитативна анализа фауне риба. Посебно значајни подаци добијени мониторингом односе се на Строго заштићене

врсте мргуду (*Umbra krameri*), лињака (*Tinca tinca*), златног караша (*Carassius carassius*), гавчицу (*Rhodeus sericeus*), вијуницу (*Cobitis elongata*) и чикова (*Misgurnus fossilis*). Уз то, забележене су и заштићене врсте: деверика (*Abramis brama*), буцов (*Leuciscus aspius*), црноока деверика (*Ballerus sapa*), мрена (*Barbus barbus*), скобаљ (*Chondrostoma nasus*), шаран (*Cyprinus carpio*), јаз (*Leuciscus idus*), клен (*Squalius cephalus*), носара (*Vimba vimba*), зимски манић (*Lota lota*), штука (*Esox lucius*), шрац (*Gymnocephalus schraetser*), смуђ (*Sander lucioperca*), смуђ камењар (*Sander volgensis*), сом (*Silurus glanis*), греч (*Perca fluviatilis*), поточна пастрмка (*Salmo trutta*) и кечига (*Acipenser ruthenus*).

12. Састав херпетофауне у еколошкој мрежи Војводине

Херпетофауну Војводине чини укупно 17 врста водоземаца (Amphibia) и 14 врста из класе гмизаваца (Reptilia). У 2015. години је настављен пројекат праћења састава херпетофауне на локалитетима који се налазе у саставу еколошке мреже Војводине, током којег су бележене врсте примећене на терену. Циљ овог пројекта је да се бележењем присутних врста и њиховог стања, прати и квалитет самих станишта, а по потреби да се одреде мере које ће унапредити стање станишта, смањити евентуално присутне негативне утицаје и побољшати састав и бројност врста и јединки херпетофауне. У току ове године састав херпетофауне је праћен на локалитетима Сланкамен и Сланкаменачке аде. Констатована је генерално мања бројност врста и јединки на овим локалитетима, што се, у случају водоземаца, може објаснити неповољним водним режимом ове године, односно у периоду када су раније обилажени ови локалитети.

13. Велика дропља (*Otis tarda*)

Велика дропља је глобално угрожена врста, чија се популација у Србији процењује на око 20 јединки. Праћење популације велике дропље (*Otis tarda*) вршено је у СРП „Пашњаци велике дропље“ и околини. У јануару је јато од десет јединки било на локалитету Вајлерка, традиционалном зимовалишту. Већ почетком фебруара су се преместиле на њиве у окружењу Резервата. Посебно забрињавајућа појава бележена у претходних пет година је смањен број мужјака. По овом питању је уочено побољшање очитовано појавом новог младог мужјака, који се шепурио. Шепурење је бележено од краја марта до краја априла, на већем броју локалитета него претходне четири године. У нове локације шепурења спада и локалитет Под Сентош, где су ове године мерама заштите пољопривредни радови усмерени на мозаично сејање овса и сунцокрета. Мужјаке је током шепурења пратило око десет женки. Број гнездећих женки је процењен на 2-4. Током јесени су у високој вегетацији забележена два младунца који су пратили женке. Већ у септембру, што је доста рано, велике дропље су се преместиле на традиционално зимовалиште, Вајлерку. Ова појава се тумачи одсуством њива по луцерком у Резервату, што га је рано учинило неповољним, као и сејање уљане репице, погодне јесење и зимске културе, на Вајлерци. До краја године, женке и младунци биле су у Вајлерци, док су мужјаци лутали на ширем простору.

14. Крсташ (*Aquila heliaca*)

Крсташ је глобално угрожена врста, чија се популација у Србији процењује на 3-5 гнездећих парова. Мониторинг је спровођен током целе године,

претежно на најважнијем подручју, Фрушкој гори, али и на осталим локалитетима.

Праћењем два позната пара крсташа, на истоку и западу Фрушке горе, регистровано је њихово присуство на гнездећим територијама почетком репродуктивног периода. Међутим, у току касног пролећа оба гнезда била су напуштена и није било инкубације. Највероватнији узрок ове појаве су мајске временске непогоде, имајући у виду да је гнежђење ових парова и претходних сезона нарушавано обилним падавинама у пролеће. Наставак мониторинга био је усмерен на утврђивање да ли је осим пропадања легала дошло и до напуштања територија од стране одраслих птица. На основу налаза перја у шуми у широј околини гнезда, као и посматрања одраслих јединки током лета, јесени и зиме, утврђено је да су територијалне птице и даље присутне на овом терену.

Пар који се гнезди у северном Банату такође је био присутан на територији почетком репродуктивне сезоне, али касније није забележен, па се претпоставља да је и ово легло пропало услед лошег времена.

Због прошлогодишњих налаза одраслих птица на Ковиљском риту, током раног пролећа вршена је провера овог терена са циљем утврђивања евентуалног гнежђења. Детаљним прегледом терена нису уочени крсташа, што указује да Ковиљски рит (још) није гнездилиште ове врсте.

15. Текуница (*Spermophilus citellus*)

Текуница (*Spermophilus citellus*) представља ендемску врсту за подручје Европе. Према IUCN критеријумима налази се у категорији угрожености *рањива* (VU). Представља строго заштићену врсту у Србији (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/2010). Текуница је веома угрожена и рањива врста у Војводини. Настањује степе и слатине, станишта која се такође убрајају у најугроженије типове станишта код нас. Текуница (*Spermophilus citellus*) је глодар који насељава централну и југоисточну Европу и чији је ареал у значајној мери редукован и фрагментисан. Од некада бројних популација данас су преостале малобројне популације су међусобно изоловане и у директној опасности од нестајања. Најбројније популације текуница задржале су се у Србији, Мађарској, Румунији и Бугарској.

У Војводини текуница насељава степске и слатинске пашњаке. Обзиром да је једна од најугроженијих врста на простору АП Војводине, у циљу заштите преосталих станишта врши се евидентирање и картирање локалитета на којима она још увек опстаје. У 2015. години вршен је обилазак и провера локалитета у околини Зрењанина и Новог Бечеја.

Прегледано је 6 локалитета. На 4 локалитета је поуздано утврђено присуство текуница. На два локалитета су забележене рупе али није било могуће утврдити да ли су активне или не. На свим локалитетима сагледани су основни угрожавајући фактори за опстанак текунице и дате смернице за отклањање истих.

5.1.4.2. Контрола коришћења и промета дивље флоре и фауне

При праћењу сакупљања и промета дивљих биљних и животињских врста дана 19.01.2015. године узето је учешће у раду Комисије коју формира Министарство пољопривреде и заштите животне средине, на спровођењу Конкурса за издавање дозвола за комерцијално сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива. У раду састанка учествовали су стручњаци Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског завода за заштиту природе, Института „Др. Јосиф Панчић“ и Пољопривредног факултета у Београду. Утврђени су континенти за сакупљање дивље флоре и фауне у текућој години, као и одређивање региона у којима ће се забранити сакупљање одређених врста.

У току 2015. године укупно је издато 21 мишљење за добијање дозволе за сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива.

У 2015. години највише се контролисао узгој белог слеза (*Althea officinalis*), шипурка (*Rosa canina*), али и вранилове траве (*Origanum vulgare L.*), хајдучице (*Achillea millefolium*) и мајкине душице (*Thymus sp.*). Укупно је издато 32 мишљења о узгоју и процена приноса лековитог биља. Контролом у овом сектору и издавањем мишљења за плантажно гајење биљака заштићених Уредбом, добијају се подаци о количинама свеже масе биљних сировина са пољопривредних површина.

У оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, 21.08.2015. године извршен је стручно-инспекцијски надзор на фарми пужева у Руском Селу.

У оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, 15.03. и 10.10.2013. године извршен је стручно-инспекцијски надзор на фарми шумских корњача (*Testudo hermanni*), ЗР Зоо тропико.

5.1.4.3. Контрола прекограничног промета заштићеним врстама (CITES)

У току 2015. године обављена су 3 стручно-инспекцијска надзора по основу Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама („Службени гласник РС“ бр. 99/2009): у вези захтева за држање игуана, затим по пријави за држање змија и трећи је представљао контролу бившег циркуса „Корона“ из Србобрана на захтев CITES канцеларије, Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

5.1.4.4. Контрола примене аката о заштити строго заштићених врста, сарадња са инспекцијом

Извршено је **5** стручно-инспекцијских надзора у вези са убијањем, заробљавањем, контролом промета и уништавањем станишта заштићених врста:

Током 2015. реализоване су следеће контроле, односно надзори, са инспекторима за заштиту животне средине Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине:

- 09.02.2015, инспекцијски надзор по пријави у вези са хватањем у природи, заробљавањем и држањем строго заштићених врста птица у Сомбору.
- 31.03.2015. инспекцијски надзор у вези са пријавом убијања строго заштићене врсте орла белорепана у Криваји.
- 30.09.2015. инспекцијски надзор у вези са пријавом убијања строго заштићених врста у ЛУ „Ковин“ у Ковину.
- 04.11.2015. године обављен је стручно-инспекцијски надзор у вези пријаве да се на приватном имању у Баваништу држи вук (*Canis lupus*).
- 08.12.2015. инспекцијски надзор у вези са пријавом за убијања строго заштићене врсте дивље гуске у Вршцу.

5.1.5. СИСТЕМ ДОЈАВЉИВАЊА И ЗБРИЊАВАЊА УГРОЖЕНИХ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА ЖИВОТИЊА

Табела 6.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број збринутих јединки	147 (65)	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста
Број обухваћених строго заштићених врста	30	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове

Током 2016. је у сарадњи са прихватилиштем за дивље животиње ЗОО врта Палић и Природњачким музејом У Београду, збринуто **147** строго заштићених и заштићених животиња, од чега је Завод донео 65 јединки. У питању су следеће врсте и број примерака:

- **гмизавци:** осам барских корњача (*Emys orbicularis*), четири шумске корњаче (*Testudo hermanni*), једна рибарица (*Natrix tessellate*), један смук (*Zamenis longissima*) и једна смукуља (*Coronella austriaca*).
- **птице:** дванаест белих рода (*Ciconia ciconia*), пет белих лабудова (*Cygnus olor*), један букавац (*Botaurus stellatus*), шест еја мочварица (*Circus aeruginosus*), један гак (*Nycticorax nycticorax*), три голуба (*Columba livia*), шест кобаца (*Accipiter nisus*), један кос (*Turdus merula*), две сојке (*Garrulus glandarius*), десет кукумавка (*Athene noctua*), једна кукувија (*Tyto alba*), један легањ (*Caprimulgus europeus*), једна мала чапља (*Ixobrychus minutus*), тридесет три мале ушаре – утине (*Asio otus*), један мали гњурац (*Podiceps cristatus*), два орла белорепана (*Haliaeetus albicilla*), двадесет орлова мишара (*Buteo buteo*), две сиве ветрушке (*Falco vespertinus*), три сиве вране (*Corvus cornix*), један штиглић (*Carduelis carduelis*), петнаест ветрушки (*Falco tinnunculus*) и једна зелентарка (*Carduelis chloris*).
- **сисари:** два слепа миша, један срндаћ (*Capreolus capreolus*) и једна веверица (*Sciurus vulgaris*).

5.1.6. ЗАШТИТА СТАНИШТА

Табела 7.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број докумената достављених општинским комисијама	8	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста,
Број издвојених полигона у бази података ИС ПЗЗП	11	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове,

Очување остатака природних станишта се обезбеђује издавањем Улова заштите природе корисницима простора. Посебна пажња је посвећена променама намене земљишта: конверзији у грађевинско земљиште приликом израде просторних планова, пошумљавању пољопривредног или водног земљишта, као и изградњи акумулација и рибњака. Упоредњем просторних целина планираних активности са базом података Завода омогућује се идентификација значајних станишта еколошке мреже и усклађивање планираних активности са неопходним мерама заштите. Осим услова издатих за израду просторно-планских докумената, током 2015. године издати су услови за пошумљавање пољопривредног земљишта на подручјима 8 општина. У случају станишних типова приоритетних за заштиту, Завод је вршио и обилазак терена (15.01.2015. г. је извршен обилазак слатина у општини Кањижазбог бушења бунара за напајање стоке, 15.07.2015. г. четири лесне долине Бачког платоа и слатине код Руског Крстура предвиђене за пошумљавање). Постоји потреба за јачањем сарадње са општинским управама приликом издавања државног земљишта у закуп, што се у већини општина одвија без тражења услова заштите природе.

Реализацијом планова **управљања и пројекта ревитализације станишта**, које су финансирани управљачи заштићених подручја, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и други извори у складу са Законом, на заштићеним подручјима су остварене мере активне заштите станишта (сузбијање инвазивних врста, побољшање водног режима и сл.).

Део активности Завода је био усмерен на **проучавање и обнављање видова традиционалног коришћења** ресурса који су допринели очувању природних вредности региона.

5.1.7. НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОШКА МРЕЖА

Табела 8.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број идентификованих елемената еколошке мреже на катастарским подлогама	22	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове
Број издвојених еколошки значајних подручја	11	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове

Преко својих представника у Радној групи за успостављање и развој еколошке мреже, Завод је учествовао у активностима хармонизације легислативе (припремање нацрта Уредбе о изменама Уредбе о еколошкој мрежи). Давањем Примедби и препорука везаних за поглавље о еколошкој мрежи Завод је учествовало у изради Плана примене Директива о птицама и стаништима (Directive Specific Implementation Plan for the Birds Directive 2009/147/EC and Habitats Directive 92/43/EEC).

Ажурирање података о регистрованим стаништима заштићених и строго заштићених врста се одвијало у оквиру редовних теренских активности Завода, а идентификација граница полигона по катастру при давања услова за израду планова. Са циљем заштите станишта вршени су и обиласци терена (слатине код Трешњевца 15. јануара, Криваја у околини Србобрана 25. фебруара и 4. августа, лесне долине Бачког платоа 15. јула).

Рад на интеграцији еколошке мреже у развој региона био је фокусиран на јачање сарадње са сектором водопривреде. Формулисане су смернице за одржавање каналске мреже и за израду акумулација које поред унапређења стања еколошке мреже доприносе и побољшању квалитета површинских вода и испуњују обавезе дефинисане Директивом о водама.

У оквиру сарадње са корисницима простора посебно се истицала проблематика пошумљавања и подизања ваншумског зеленила на подручју еколошке мреже. Приликом издавања Услова заштите природе за пошумљавање израђене су смернице очувања степских и шумостепских еколошких коридора.

5.1.8. „NATURA 2000“

Табела 9.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Почетак рада на издвајању Н2К	Инсталирана рачунарска орема и софтвер.	Сектор за заштиту природе, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштићена подручја уз подршку Одсека за опште послове и информациони систем

Током 2012. започела је реализација пројекта „Capacity Building to implement 'acquis' standards and conventions in nature protection – establishment of Natura 2000“. Дана 14. јула 2015. године је у просторијама Републичког геодетског завода у Београду одржан састанак у вези расположивих података и процедура за уступање катастарских података и планова за потребе картирања станишта и успостављања евопске еколошке мреже NATURA 2000 у Србији.

С тим у вези, 25. новембра 2015. године одржан је уводни састанак са представницима конзорцијума BALCON који реализује овај пројект у Србији, као и допунски састанак дана 11.12.2015. године. Покрајински завод за заштиту природе један је од корисника овог пројекта, заједно са Министарством пољопривреде и заштите животне средине и Заводом за заштиту природе Србије, а представник Покрајинског завода за заштиту природе позван је да буде један од чланова Надзорног одбора који ће реализовати овај пројекат. Пројект је започео у новембру 2015. године и трајаће до новембра 2017. године.

Завод је учествовао у активностима везаних за попуњавању преговарачке позиције (пост-скрининг документ животне средине и климатских промена, ENVAP II пројекат), чиме је допринео уграђивању Директиве о заштити дивљих птица и Директиве о заштити станишта у национално законодавство.

5.1.9. ГЕОНАСЛЕЂЕ

Програмом заштите природних добара за 2015. годину предвиђен је рад на издвајању објеката геонаслеђа и пружање стручне помоћи и учешће у раду Радне групе за успостављање Геопаркова у Републици Србији.

Табела 10. Реализоване активности на заштити геонаслеђа у 2015. години

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број забележених и издвојених објеката геонаслеђа на потезу Стари Сланкамен	3	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја
Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопаркова	2	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, ЗЗПС, ГИС, Природњачки музеј Београд, РФФ, Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Географски факултет Београд, Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Број одржаних састанака са представницима локалне самоуправе	1	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, МЗ Сланкамен, Општина Инђија, Туристичка организација Инђија

Стручни сарадници Завода били су део Радне групе за успостављање Геопаркова у Републици Србији, именоване од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине са задатком да ради на

формирању мреже геопаркова Србије. Током 2015. године одржана су два састанка Радне групе, током којих се радило на:

1. Дефинисању критеријума за одређивање листе потенцијалних подручја за успостављање геопаркова у Републици Србији са критеријумима за вредновање појединачних објеката геонаслеђа;
2. Разматрању предлога редефинисане листе потенцијалних подручја за успостављање геопаркова у Републици Србији;
3. Изради предлога оквирног плана са динамиком успостављања геопаркова и
4. Формирању Радних тимова за успостављање геопаркова у складу са планом и динамиком.

5.1.10. ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Табела 11.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Унапређење методологије управљања активностима које имају утицај на ЗП	1. за оцену угрожености ЗП од загађивача; 2. за процену укупног релативног губитка станишта; 3. за процену утицаја антропоген. чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга.	Одељење за заштиту животне средине
Смањење бројности и интензитета утицаја на елементе еколошке мреже	Смањење интензитета утицаја на еколошке коридоре: река Дунав (1), Тиса (2), Криваја (1), канал ДТД (1); Регулисање бројности утицаја на слатинска станишта (2).	Одељење за заштиту животне средине Одељење за станишта и врсте

У склопу наставка рада на ревизији планова регулисања вода, укључујући и измене правилника о раду устава и црпних станица на заштићеним подручјима у циљу усаглашавања са потребама стабилности животних заједница и природних вредности због којег је заштита успостављена, на ЗС „Бара Трсковача“ је током 2015. године присупљено изради Студије управљања водним режимом у функцији заштите природе и одбране од поплава на подручју ЗС „Бара Трсковача“.

У рад су, осим стручних сарадника Покрајинског Завода, укључени и сарадници Покрајинског Секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, управљача - ТОО Рума, ВДП „Воде Војводине“ и ВП „Галовица“ из Земуна.

Циљ Студије је да се прикаже тренутно стање природних вредности (биљни и животињски свет) унутар заштићеног подручја, њихове потребе и могућа решења на унапређењу водног режима и самим тим квалитета станишта и стања популација строго заштићених врста. Такође приказаће се и стање канала и других водопривредних објеката на подсливу „Трсковача“, као и могућности на промени режима рада црпне станице, одређивања

максималног водостаја и динамике вправљења у појединим периодима године са циљем побољшања услова станишта.

Картирање и попуњавање регистра инвазивних врста биљака и животиња са предузимањем мера њиховог сузбијања, посебно на заштићеним подручјима

Током 2015. године, обиласком подручја која су предмет валоризације или ревизије заштите, бележено је и присуство инвазивних врста. Ови подаци су коришћени за потребе израде студија заштите са предлогом мера заштите, а прослеђени су институцији надлежној за попуњавање регистра инвазивних врста.

Кроз сарадњу са управљачима заштићених подручја и корисницима природних богатстава на еколошки значајним подручјима, мере превенције и сузбијања издаване су путем решења о условима заштите природе за израду пројектне, програмске и просторно-планске документације.

Реализацијом планова управљања и пројеката ревитализације станишта, на простору НП „Фрушка гора“, СРП „Горње Подунавље“, СРП „Карађорђево“, СРП „Царска бара“, СРП „Ковиљско – Петроварадински рит“, СРП „Засавица“, СРП „Делиблатска пешчара“, ПИО „Вршачке планине“, СтПР „Вратична“, ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Селевењске пустаре“, ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“, ПП „Бегечка јама“, РП „Комплекс ПТК Панонија“, као и другим подручјима, уз стручну помоћ Завода вршене су мере контроле и сузбијања инвазивних биљних врста.

Подаци о присуству инвазивних врста риба су прикупљени приликом вршења електрориболова у склопу валоризације за потребе израде студија заштите, као и мониторинга строго заштићених врста. На основу добијених података, дати су савети и смернице управљачима заштићених подручја за спровођење даљих активности на сузбијању и излову алохтоних инвазивних врста риба. Током вршења електрориболова, уловљене алохтоне и инвазивне врсте су предате управљачима, који су извршили њихово уништавање у складу са законским обавезама.

Завод је учествовао у изради базе података: Anačkov G., Vjelić-Čabrilo O., Karaman I., Karaman M., Radenković S., Radulović S., Vukov D., Boža P. (eds.) (2011-continuously updated): Листа инвазивних врста на подручју АП Војводине. Version 0.1beta. Department of Biology and Ecology. Нови Сад (Serbia) (стално се допуњује).

Мере превенције и сузбијања издаване су путем решења о условима заштите природе за израду пројектне, програмске и просторно-планске документације. У поступку издавања услова заштите природе за израду планова за газдовање шумама, мере за контролу и сузбијање инвазивних врста су уграђене у План развоја шума Фрушке горе, као кровни план са којим ће се у наредном периоду усаглашавати шумске основе за државне шуме, шуме верских организација и других сопственика.

5.1.11. УСЛОВИ, МИШЉЕЊА И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Од почетка године, Заводу је достављен значај број предмета у вези захтева за издавање услова за активности, пре свега у заштићеним подручјима, али и за изградњу објеката, реализацију активности у простору, израду планске документације, основа и програма, односно мишљења на просторне и урбанистичке планове, шумске и друге основе и програме, студије о процени

утицаја, стратешке процене утицаја, законску регулативу, стратешка документа, дозволе за промет заштићеним врстама итд.

Табела 12. Број издатих услова заштите природе, мишљења и учешће у изради просторно планске документације

Индикатор	Реализовано у 2014. години	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број издатих решења о условима заштите природе	784	718	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове
Број издатих мишљења	546	521	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове
Учешће у изради просторно планске документације	79 Решења 21 мишљење	100	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове

5.1.11.1. Издавање услова и мишљења

Покрајински завод за заштиту природе је израдио и издао **718** решења о условима заштите природе и **521** различитих мишљења, са циљем очувања и унапређења заштићених природних добара и одрживог коришћења природних ресурса.

5.1.11.2. Просторно планска документација

Издато је **79 Решења** о условима заштите природе за израду просторно планске и урбанистичке документације и **21 Мишљење** на просторне и урбанистичке планове и Стратешке процене утицаја на животну средину.

- **Просторни планови подручја посебне намене (ППППН):** ППППН инфраструктурног коридора жељезничке пруге БГ-СУ-државна граница (Келебија), ППППН система за водоснабдевање „Источни Срем“, ППППН система за наводњавање Срема, ППППН СРП „Окањ бара“ и ПП „Русанда“ – укупно 4;
- **Генерални урбанистички планови:** Сомбор – укупно 1;

- **Планови генералне регулације (ПГР):** Стејановци, Мали Радинци, Селенча, Горња Варош у Сомбору, Црвенка и Млака у Сомбору, Старчево, Апатин, Ковачица, Нови Сад, Темерин, Љуково, Глогоњ – укупно 12;
- **Измене и допуне Планова генералне регулације:** Челарево, Алекса Шантић, Телечка, ПГР старог градског центра „Мали Лиман“ у Новом Саду, ПГР за мешовиту намену између Булевара Европе, Булевара Цара Лазара, улица Стражиловске, Жарка Зрењанина, Булевара Михајла Пупина, улица Јеврејске и Футошке у Новом Саду, ПГР новог градског центра са окружењем у Новом Саду (2), ПГР простора за мешовиту намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Сомборског Булевара у Новом Саду, Раковац (2) – укупно 10;
- **Планови детаљне регулације (ПДР):** Услови за ПДР у Новом Кнежевцу, Вршцу, Новом Саду (12), Бачком Моноштору, Сремској Каменици, Петроварадину, Бачкој Паланци (4), Руми, Сомбору (2), Салашу Ноћајском, Буковцу, Бачкој Тополи, Јарку, Врбасу, Жабљу (2), Иригу, Мокрину, Малом Иђошу, Челареву, Сремским Карловцима, Кањижи, Сремској Митровици, Панчеву (2), Санаду, Србобрану, Белој Цркви - укупно 43;
- **Измене и допуне Планова детаљне регулације:** Нови Сад, Биково у Суботици, Башаид, Центра у Петроварадину – укупно 4;
- **Урбанистички пројекти (УП):** Услови за УП радне зоне „Салаш ноћајски 1“ Град Сремска Митровица, УП урбанистичко-архитектонске разраде доградње постојећих објеката комплекса за складиштење житарица у Црепаји, УП комплекса РТВ, УП за изградњу хале за складиштење пољопривредних производа на катастарским парцелама бр. 134/1К.О. Бачка Паланка, УП за изградњу објекта за складиштење пољопривредних производа на катастарској парцели бр. 1424/2 и 1424/4 К.О. Вашице – укупно 5;
- **Мишљења на просторне планове:** ППО Вршац – укупно 1;
- **Мишљења на урбанистичке планове и стратешке процене утицаја:** Планови генералне регулације: Нови Сад (2), Србобран, ПДР у Вршцу (2), Беочину. Извештаји о стратешкој процени утицаја на животну средину: Планови генералне регулације за насеља Бешка, Хајдуково, Бач, Ђурђево; Планови детаљне регулације у Суботици (2), Бођанима, Иригу, Малој Ремети, Новом Саду, Черевиху, Палићу, Сремској Каменици и Санаду - укупно 20.

5.1.12. РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Табела 13.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Број података унесених у Регистар	Алфанумерицки подаци: Унети идентификацијски подаци за 5 подручја у поступку заштите Ажурирани подаци за 4 проглашена ЗПД Ажурирани подаци о управљачу за 3 Просторни подаци: убачено 13, ажурирано 15. Документа, убачених+ажуриранх:150	Одсек за опште послове и информационалне систем

Према Закону о заштити природе, Покрајински завод за заштиту природе води покрајински регистар заштићених природних добара (у даљем тексту: Регистар).

Послови вођења Регистра су обављани континуирано и подразумевали су редовно уношење нових и ажурирање постојећих података. Уносе се и ажурирају не само алфанумерички, него и просторни подаци. Ради боље систематизације података, постојећа база је проширена збирком електронских верзија студија заштите.

Регистар је вођен у складу са Правилником о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара, ("Службени гласник РС", бр. 81/2010 од 5.11.2010. године) у облику електронске регистарске књиге (део информационог система Завода: „Архива решења“) на основу података из збирке исправа која се води у папирној форми. Уписивање података у Регистар вршено је на основу аката о стављању под заштиту, измена или допуна аката о заштити и аката о стављању ван снаге акта о заштити (брисању из евиденције заштићених природних добара).

5.1.13. РАД НА ИЗРАДИ ОСНОВНИХ ДОКУМЕНАТА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Табела 14.

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Носиоци посла
Извештај о стању природе за период 2010-2014.	1	Сектор заштите природе
Стручна основа за израду Стратегије заштите природе	1	Сектор заштите природе

Покрајински завод за заштиту природе, припремио је Извештај о стању природе у Аутономној Покрајини Војводини за период 2010. -2014. године, на основу члана 114. став 2. Закона. Овај Извештај је уједно и саставни део Извештаја о стању природе у Републици Србији.

Спроведена анализа стања природе у Аутономној Покрајини Војводини за период 2010-2014. године даје преглед стања заштићених подручја и елеманата еколошке мреже, утицаја и угрожавајућих фактора који су условили то стање, спровођење активности и мера заштите које је потребно применити у циљу очувања природних вредности.

Оцењено је спровођење Стратегије биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године (СБРРС) и реализација Акционог плана за спровођење СБРРС, као једног од основних стратешких докумената који се односи на заштиту природе.

Уједно од стране надлежног министарства 2013. Године покренут је UNDP/GEF пројекат: „Planiranje zaštite biodiverziteta kao podrška primeni Strateškog plana Konvencije o biodiverzitetu (2011-2020) u Republici Srbiji“. Као резултат пројекта урађена је нова стратегија биодиверзитета која је променила назив у Стратегију заштите природе“. Завод је био активно укључен у рад на изради Стратегије заштите природе.

5.1.14. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Табела 15.

Индикатор	Бројчано исказани показатељи успешности у 2015. години	Носилац посла
Број посетиолаца Изложбеног простора	25158	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број реализованих тематских изложби	15	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број одржаних предавања и презентација	28	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број одржаних изложби у Заводу	16	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број учешћа Завода на сајмовима и манифестацијама	4	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број наступа у медијима	43	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе

Завод је током 2015. године реализовао бројне и разноврсне активности на пољу ширења свести о потреби заштите природе. Стручна и шира јавност редовно је упознавана са активностима, акцијама и постигнутим резултатима Завода, као и са актуелностима, општим циљевима и проблемима у заштити природе. У промотивним активностима нарочита пажња посвећена је деци. Остварени су садржаји којима је, поред стицања нових сазнања о природи, промовисана њена заштита. На овом плану је унапређена сарадња са стручним институцијама, образовним институција од предшколских до високообразовних, управљачима заштићених подручја, корисницима простора, еколошким удружењима грађана, медијима итд.

Едукација у изложбеном простору Завода

- Изложбени простор Завода у Новом Саду, током 2015. године обишло је **25.158** посетилаца. Изложбе је видео знатно већи број људи, који су били учесници бројних саветовања, семинара, пројекција филмова, предавања, презентација, одржаваних у свечаној сали Завода.
- Одржано је **15** тематских изложби са пратећим активностима у изложбеном простору и Завода током 2015. године.
- И ове године настављен је рад са студентима који слушају предавања или обављају вежбе у лабораторији и препараторским просторијама

(студенти биологије, географије, ловног туризма, студенти пољопривредног факултета и др.) као и приказивање природњачко документарних филмова у сали Завода

Обележавање еколошки важних датума

Завод је током 2015. године обележио **седам (7)** важних еколошких датума:

Светски Дан влажних подручја – Завод је 2. фебруара 2015. године, обележио Светски Дан влажних подручја у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије. Централна свечаност је одржана у амфитеатру Природно-математичког факултета, Универзитета у Нишу. На скупу су представљени резултати досадашњих активности на заштити влажних подручја у Србији, а међународни слоган је био „Мочваре за нашу будућност.“

Дан Покрајинског завода за заштиту природе - Дана 1. априла 2015. године обележен је Дан Покрајинског завода за заштиту природе. Презентовани су резултати рада на заштити природе у АП Војводини у периоду од 2010-2014.године.

Дан заштите природе - Дана 16. априла 2015. године, поводом Дана заштите природе (11.јун), организован је Радни дан за природу у Старом Сланкамену . Вршено је уклањање инвазивних врста растиња у приобалном делу и ревитализација влажних подручја ради боље презентације неогених спрудова са циљем успостављања заштићеног подручја „Геолошки профили и аде код Старог Сланкамена“.

Дан планете Земље - Дана 22. априла 2015.године поводом обележавања Дана планете Земље у Заводу је одржана промоција другог и допуњеног издања публикације:„ВОДИЧ КРОЗ ПРИРОДУ У СПЕЦИЈАЛНОМ РЕЗЕРВАТУ ПРИРОДЕ ЗАСАВИЦА“, аутора: Михајло Станковић.

Европски Дан паркова - Покрајински завод за заштиту природе и ЈП „НП Фрушка гора“ су у склопу обележавања Европског дана паркова (24. маја 2015. године) организовали 11. Међународну изложбу фотографија природе под називом: „Све добре ствари су дивље и слободне“.

Светски Дан заштите животне средине - Поводом Светског дана заштите животне средине, 5. јуна 2015. године, организована је радна акција чишћења степских станишта у НП „Фрушка гора“ на локалитету код Мале Ремете. Сем Завода учешће је узео и ЈП „НП Фрушка гора“ и Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине.

Дан Дунава - Поводом Међународног Дана Дунава, 29. јуна 2015. године, Завод је организовао еколошки едукативни програм у сарадњи са Удружењем учитеља Војводине. Деци и учитељима је приказан документарни филм „Дунав река живота“ у продукцији Завода.

Предавања и презентације

У току 2015. године стручни сарадници Завода одржали су **28** предавања и презентација о природним вредностима и потреби њиховог очувања:

- 17. јануара 2015. године у Културном центру Новог Сада, одржана је пројекција документарног филма о климатским променама: "Disruption" (аутори: Кели Никс, Царед П. Скот). Након пројекције филма одржана је трибина под називом "Клима не куца двапут", а испред Завода су

говорили др Биљана Пањковић, директорка и мр Оливер Фојкар, начелник Одељења за промоцију, едукацију и односе са јавношћу.

- У Скупштини Општине Бачка Топола одржана је јавна презентација о концепту, границама, режиму и мерама заштите ПП „Зобнатица“, дана 23. јануара 2015. године. Уводничари на скупу су били стручни сарадници Покрајинског завода, др Биљана Пањковић, директорка и Клара Сабадош, начелница Одељења за заштиту станишта и врста.
- Презентација о потребама и могућностима сарадње пољопривредног сектора и заштите природе на међународном семинару пројекта чија тема су развојне могућности малих пољопривредних газдинства у Србији („Sharing experiences on small scale farming between Visegrad countries and Serbia“). Семинар се одржан у Сегедину од 02. до 04. фебруара 2015. године. Презентација је такође приказана на регионалном семинару овог пројекта, одржаног између 06-08. априла 2015. године у визиторском центру СРП „Засавица“.
- У Градској библиотеци Панчева је у петак 20. фебруара 2015. године одржана промоција Монографије „Лабудово окно“ из едиције „Рамсарска подручја Војводине“.
- Дана 22. фебруара 2015. године, Ненад Михајловић, стручни сарадник завода, је одржао презентацију „Занимљивости природе Војводине“, у Хамбургу, у Немачкој, у оквиру радионице "NatuRegio Balkans".
- Дана 27. фебруара 2015. у Осијеку (Република Хрватска), је одржана завршна конференција пројекта „Живи Дунав“, који је финансиран из ЕУ Програма прекограничне сарадње Хрватска-Србија. На конференцији су представљена и два пројектна производа - Акциони план заштите и одрживог развоја Средњег Подунавља и Фотомонографија „Живи Дунав“, а један од аутора фотографија је и Владимир Добретић, стручни сарадник Завода.
- Европски политички центар (ЕПЦ) и Европска агенција за животну средину (ЕЕА) организовали су конференцију под називом „Европска животна средина – стање и изгледи 2015.“, која се одржала у Бриселу, 4. марта 2015. године. На конференцији су узели учешће др Биљана Пањковић, директорка Покрајинског завода и др Слободан Пузовић, секретар Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине АПВ.
- У петак 13. марта 2015. године је у просторијама Установе културе градске општине Стари Град „Пароброд“, у Београду јавности представљена књига „Биљке од међународног значаја у флори Србије“ и истоименог постера, аутора: Верице Стојановић, Саре Рилак, Иване Јелић, Ранка Перића, Марка Сабовљевић и Предрага Лазаревића.
- У уторак 17. марта 2015. године у Друштву љубитеља цвећа и зеленила из Новог Сада је одржана пројекција документарно-природњачког филма: „Потиски бисер“ ПП „Стара Тиса“ код Бисерног острва“ аутора: мр Оливера Фојкара, Недељка Ковачева и мр Наташе Пил.
- Од 18. до 20. марта и од 24. до 26. марта 2015. у центру Норцев на Фрушкој гори орнитолози Завода су одржали обуку радницима ЈП „Електровојводине“ о правној заштити птица, које су стаништом повезане са далеководима.

- У уторак, 7. априла 2015. године, одржана је конференција за медије у прес сали Покрајинске владе у Новом Саду, поводом почетка кампање за одговорно коришћење пестицида у природи.
- Традиционална манифестација „Ноћ биологије“ одржана је по пети пут 17. априла 2015. године, на Департману за биологију и екологију, у Новом Саду. Покрајински завод је узео учешће са више активности: организована је радионица “Стоп тровању птица грабљивица” и приказан је документарни филм из продукције Завода “Потиски бисер”. Такође смо учествовали у предавању “Зашто студирати биологију”, мр Оливер Фојкар, и у дебати “За и против лова”, мр Никола Стојнић.
- 24. априла 2015. године у Апатину је одржан округли сто у оквиру иницијативе за одговорно коришћење пестицида у природи “Стоп тровању птица грабљивица”.
- Предавање о заштити природе и проблемима уређења водног режима на заштићеним подручјима, одржано 11. маја 2015. године студентима Пољопривредног факултета у Новом Саду, смер Уређење, коришћење и заштита вода, у оквиру предмета Хидроекологија.
- Одржана је Трибина “Стоп тровању птица грабљивица” у Свилојеву, 14. маја 2015.године.
- Одржана је Трибина “Стоп тровању птица грабљивица” у Сомбору, 15. маја 2015. године, Едукативни центар за пољопривреднике.
- Покрајински завод је учествовао у јавној расправи која је одржана 02. јуна 2015. године у Плавој Сали Скупштине Града Новог Сада, презентована је Студија заштите Споменика природе “Парк института у Сремској Каменици”.
- У Бањи Јунаковић су, од 25. до 28. јуна 2015. године, одржани 16. сусрети националних паркова и завода за заштиту природе Републике Србије и Републике Српске. У оквиру Парковијаде одржан је и округли сто на тему: “Улога традиционалних начина коришћења природних ресурса у заштићеном подручју” у оквиру које је приказан и документарни филм “Коњи Крчединске аде”.
- Научно стручни скуп “Отворени дани биодиверзитета” одржан је 30. јуна 2015. године у организацији Института “Тамиш” Панчево и Института за проучавање лековитог биља “Др Јосиф Панчић”. Завод су представљали директорка др Биљана Пањковић и Зоран Племић, стручни сарадник са презентацијом: “Биодиверзитет земљишта и пољопривреда, најновије тенденције”.
- Стручњаци Завода су узели учешће на Међународном летњем семинару екологије “PALINGENIA LONGICAUDA” (20-27. јул 2015. године), који су организовали: Еколошка мрежа “Pannonica” - Србија, Jugen bilted – Немачка и Канцеларија за младе Општине Бечеј. Дана 22. јула 2015. године одржана је радна екскурзија - путовање бродом до Бране код Новог Бечеја, упознавање са еколошким статусом Тисе и њеним биодиверзитетом, изградњом Великог Бачког Канала и преводнице Шлајз, кратком историјом Бечеја и Новог Бечеја као и посета Парку природе “Стара Тиса код Бисерног острва” и ИВА подручју Бечејски рибњак - и том приликом држали предавања о строго

заштићеним врстама тиском цвету (*Palingenia longicauda*) и видри (*Lutra lutra*), које су картиране на заштићеном подручју ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“.

- У оквиру сарадње са Еколошким удружењем „Аркус“ из Бачке тополе, 26. јула 2015. године у еко-кампу на Зобнатици је одржано предавање „Човек и природа – зашто настају конфликти због заштите природе?“.
- У сарадњи са Управљачем заштићеног подручја, Завод је учествовао презентацијама у едукативном програму еко-кампа на Шупљаку (СРП „Лудашко језеро“) 04. августа 2015. године, организованог са стране удружења грађана „Лудаш маћи“ и МЗ „Шупљак“.
- Учешће Покрајинског завода за заштиту природе у дводневној прослави јубилеја „10 година од проглашења Парка природе Јегричка“ током 18. и 19. септембра 2015. године са презентацијама „Значај Парка природе „Јегричка““ и „Птице Јегричке“.
- У оквиру сајма у Мастер Центру, сала 5, дана 09. октобра 2015.године, одржан је округли сто под називом “Заједно за природу“. На округлом столу су се обратили: др Слободан Пузовић – секретар, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и др Биљана Пањковић, директорица Завода.
- Презентација „Натура 2000 у Србији“ је одржана у оквиру семинара „Заштита природе на путу ка ЕУ“ коју остварује Еколошко друштво „Ендемит“ из Београда. Предавање студентима биологије је одржано на ПМФ-у у Крагујевцу 27. новембра, у ботаничкој башти у Београду 28. новембра и на ПМФ-у у Новом Саду 01. децембра 2015. године.
- 18. децембра 2015. године одржано је предавање студентима биологије у Новом Саду (мастер студије) на тему активне заштите вегетације, са посебним освртом на актуелне проблеме заштите на подручју Војводине.
- Дана 30. децембра 2015. године организована је интерактивна радионица за децу „Мали палеонтолози“ у сарадњи са ЈП „Тителски брег“, Туристичком организацијом општине Инђија и општине Стара Пазова. Циљ радионице је био да се деца на забаван начин упознају са геологијом, палеонтологијом и геопарковима.
- Вршена је промоција кроз израду пропагандног материјала (постери, леци, карте, фото и видео материјали и др.) са циљем промоције геонаслеђа Војводине.

Изложбене поставке

У изложбеном простору и амфитетару Завода, организовано је и одржано .. изложби других субјеката, са пратећим активностима:

- У Заводу је 6. фебруара 2015. године отворена фото изложба: „МОЈА РУМУНИЈА, ДОБРОДОШЛИ У ДИВЉУ КАРПАТСКУ БАШТУ, Дивље орхидеје и ретке биљне врсте западне Румуније“, аутора др Сретка Милановића. Изложба је организована у сарадњи са Музејом Баната Темишвар из Румуније.
- Дана 6. марта 2015.године у Покрајинском заводу за заштиту природе отворена је изложба скулптура „Жене у вајарском опусу Владимира Јокановића“.

- У оквиру промоције монографије: „ЛАБУДОВО ОКНО“ Едиција „Рамсарска подручја Војводине“ дана 18. марта 2015. године у Заводу је отворена изложба фотографија: „ЗЕМЉА, ВОДА, ВАЗДУХ“ аутора: Гезе Фаркаша.
- У организацији Центра за ликовно васпитање деце и омладине Војводине, КИД ПЧЕСА и Завода у петак 8. маја је одржана 18. “Страшијада”, екипно такмичење у прављењу страшила, јединствена манифестација овог типа у региону.
- У оквиру манифестације „МУЗЕЈИ СРБИЈЕ – ДЕСЕТ ДАНА од 10 до 10“ и ЕУ Грeen Week 2015., у понедељак 11. маја 2015. године, отворена је изложба награђених фотографија са фотоконкуса Завода за заштиту природе Србије за 2014. годину под називом „Природа Србије“.
- Од 9-18. маја 2015. године организована је изложба ликовне радионице Предшколске установе „Маштоленд“, Атеље Бодулић & Маштоленд.
- Дана 25.маја 2015.године отворена је 11. Међународна изложба фотографија под називом: „Све добре ствари су дивље и слободне“. Изложба представља ретроспективу претходних десет изложби које је организовао ЈП Национални парк „Фрушка гора“ поводом обележавања 24. маја Европског дана паркова.
- У склопу педесет осмих Змајевих дечјих игара Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине у сарадњи са Заводом је организовао 58. изложбу ликовних радова деце Србије. Изложба је отворена 4. јуна 2015.године, а тема изложбе је била: „Што год више читаш, све си јачи“.
- Дана 12. јуна 2015. године у Заводу је одржана промоција нове иновативно-информативне платформе и отворена изложба фотографија под називом - "Плаво зелена мапа Србије". Изложба је организована у сарадњи са Центром за унапређење животне средине Београд.
- У уторак 14. јула 2015. године је отворена друга самостална изложба слика у техници уље ауторке Јованке Кузмановић под називом “У топлој заветрини”.
- Дана 17. септембра 2015. године је отворена изложба фотографија под називом „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“. Ову изложбу је Завод релизовао у сарадњи са Центром за еколошка истраживања Мађарске Академије Наука из Вацратота, уз подршку Завичајног музеја „Котарка“ из Новог Милошева.
- На основу пратећих текстова фотографија изложбе "Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонском региону", чији су аутори стручни сарадници Завода и Центра за еколошка истраживања Мађарске академије наука, припремљен је едукативни материјал (летак) примењен корисницима простора и управљачима заштићених подручја.
- Дана 29. септембра 2015. године отворена је изложба фотографија „Птице Сејшела“ аутора Вуко Лабана. Изложбу је Завод организовао у сарадњи са Друштвом за проучавање и заштиту птица Србије.

- У оквиру Дечије недеље дана 9.октобра 2015.године. отворена је изложба дечијих ликовних радова инспирисаних посетом Природњачке збирке, експонатима сталне поставке и филма „Мој пријатељ штиглић“.
- У Заводу је 28. октобра 2015. године отворена 10. годишња “Изложба минерала, кристала и накита” из приватних збирки чланова Друштва Љубитеља минерала, стена и фосила «ГЕО-ПАН» из НовогСада.
- Даном 11. децембра 2015. године у Заводу је отворена изложба фотографија „Фото колонија Засавица“. Изложба је организована у сарадњи са СРП „Засавица“ и УЛУПУДС Београд.

Природњачке збирке

Током теренских излазака у 2015. години прикупљан је материјал за попуњу природњачких збирки Завода. Такође од управљача заштићених подручја и других корисника простора (НВО, ловца, шумара, љубитеља природе и др.) добијен је природњачки материјал који ће након обраде бити увршћен у фонд природњачких збирки Завода.

Пристигли материјал је депонован у лабораторије и замрзиваче у оквиру препараторске радионице и подвргнут стандардном третману обраде (прихват; завођење у књигу улаза-колектор; депоновање; препараторска обрада; стручна обрада; инвентаризација; дезинфекција у сандуку; депоновање у адекватну збирку).

Препараторска служба је урадила 17 препарата:

1. Дивља патка пупчаница (*Anas querquedula*)
2. Фазанка (*Phasianus colchicus*)
3. Патка глувара (*Anas platyrhynchos*)
4. Патка црна (*Aythya marila*)
5. Превез патка (*Netta rufina*)
6. Превез патка (*Netta rufina*)
7. Сиви соко (*Falco peregrinus*)
8. Љештарка (*Bonasa bonasia*)
9. Пољска јаребица (*Perdix perdix*)
10. Риба смуђ (*Stizostedion lucioperca*)
11. Сова ушара (*Asio otus*)
12. Водомар (*Alcedo atthis*)
13. Дрозд (*Turdidae*)
14. Патка кашикара (*Anas clypeata*)
15. Ветрушка (*Falco tinnuncus*)
16. Дивља гуска (*Anser albifrons*)
17. Фазанка (*Phasianus colchicus*)

Извршено је чишћење и конзервација већег броја препарата птица и сисара. Прикупљено је доста биљног материјала са подручја Босутских шума,

Селевењских пустара, Римског шанца, Сланкаменских ада слатина Баната и Бачке чиме је обогаћена хербарска збирка за 100 нових ексиката.

Током 2015. године извршени су послови обраде и вођења евиденције хербарског материјала депонованог у збирци Завода који укључују: учешће у тријажи, чишћење, разврставање, исписивање етикета, слагање по абecedном реду, евидентирање броја хербаријумских дволисница са ексикатима (по локалитетима) у улазној књизи, одвајање веома ретких и значајних примерака. Обрађено је 14300 ексиката. Што се тиче палеонтолошко-геолошке збирке извршен је преглед оштећених експоната уз дораду, лепљење и чишћење. Током године вршени су редовни послови на конзервацији и препарирању прикупљеног теренског материјала шкољки, пужева, јежева, мамутових зуба, делова костију и др.

Настављен је процес сређивања орнитолошке збирке и мамолошке збирке. Сређивање ентомолошке збирке заменом старих кутија новим је настављено. У склопу редовних активности на одржавању збирки, током марта и децембра 2015. извршена је редовна дезинсекција, дезинфекција и фумигација депоа, лабораторија, радионица и ходника. Посебан третман су имали експонати и други природњачки материјал, коришћени за повремене изложбене поставке посебно ван Завода, који су подвргавани потпуној дезинфекцији. Такође, током марта и новембра 2015. године урађено је чишћење сталне природњачке поставке уз замену оштећених и дотрајалих експоната.

Сајмови и манифестације

Током 2015. године Завод је учествовао на **четири (4)** сајамске и сличне манифестације:

Традиционална манифестација „Ноћ биологије“ одржана је по пети пут 17. априла 2015. године, на Департману за биологију и екологију, у Новом Саду. Оквиран број посетилаца: 3500.

- У Бањи Јунаковић су, од 25. до 28. јуна 2015., одржани 16. сусрети националних паркова и завода за заштиту природе Републике Србије и Републике Српске. Оквиран број посетилаца: 450.
- Завод је учествовао у одржавању 3. Срем Филм Феста, Међународне филмске манифестације посвећене туристичким и еколошким филмовима, одржаног у Врднику од 23. до 26. септембра 2015. На СРЕМФФ-у приказано је преко 60 филмова из 35 земаља. Оквиран број посетилаца: 2500.
- Покрајински завод је учествовао на 23. Међународном сајму Еко-свет 2015 (ЛОРИСТ), који се одржао од 7-11. октобра 2015. године. Завод је наступио удружено са сродним институцијама и то: Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, ЈП Заводом за урбанизам Војводине и ЈП „НП Фрушка гора“. Заједнички штанд је био постављен у хали 1а, а мото овогодишњег излагања је био „Заједно за природу“. Покрајински завод се ове године представио са две теме: „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“ и са Еко кампањом „Стоп тровању птица“. Оквиран број посетилаца: 20000.

Наступи у медијима

У току 2015.године стручни сарадници Завода су наступили **44** пута у разним електронским и писаним медијима са темама које се тичу заштите природе у Војводини.

Табела 16.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
1.	ПОЉОПРИВРЕДНИК	др Биљана Пањковић, Борис Ерг	Отворена изложба „Сачувајмо чудесне врсте“	9.01.2015.
2.	Сајт: Зелена Србија	Марко Туцаков	текст: „Птице преживљавају захваљујучи хранилиштима“	9.01.2015.
3.	Сајт: Б92.нет	Марко Туцаков	текст: „Птице преживљавају захваљујучи хранилиштима“	9.01.2015.
4.	Сајт: РТВ	Марко Туцаков	текст: „Птице преживљавају захваљујучи хранилиштима“	9.01.2015.
5.	Сајт: РТВ	Небојша Стојановић	„Лабуд слетео у Футог па заволео гробље“	9.01.2015.
6.	РТВ, Емисија Новосадске Разгледнице	Небојша Стојановић	„Лабуд слетео у Футог па заволео гробље“	9.01.2015.
7.	Сајт: РТВ	Марко Туцаков	„Роде презимљавају код нас“	14.01.2015.
8.	Новосадска ТВ, емисија: Новосадско поподне	др Биљана Пањковић	Резултати рада Покрајинског завода за заштиту природе у 2014. години и план рада у 2015.	23.01.2015.
9.	Радио Регије – Régió Rádió, Бачка Топола	Клара Сабадош	Изјава о предложеним границама, режимима и мерама заштите ПП „Зобнатица“	23.01.2015.
10.	Дневник РТВ „Панон“ Суботица	Клара Сабадош	Изјава о заштити природе и одрживом коришћењу	23.01.2015.
11.	Радио Нови Сад	мр Никола Стојнић	Обележавање светског дана влажних подручја 2015.	28.01.2015.
12.	Дневник	Марко Туцаков	Гозба на хранилиштима	Јануар 2015
13.	Радио Нови Сад – Јутарњи програм	мр Оливер Фојкар	Обележавање Дана Рамсара 2.2.2015.	2.2.2015.
14.	Новосадска ТВ – Поподневни програм	мр Оливер Фојкар	Обележавање Светског дана влажних подручја	2.2.2015.
15.	Новински лист ДНЕВНИК	мр Оливер Фојкар, мр Никола Стојнић	Обележен Светски дан влажних подручја: Мочваре за нашу будућност	3.2.2015.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
16.	ПОРТАЛ БЕЛАМИ (Belle Amie)	мр Никола Стојнић	Влажна станишта за нашу будућност	3.2.2015.
17.	Сајт: ДНЕВНИК	мр Оливер Фојкар, мр Никола Стојнић	Обележен Светски дан влажних подручја	3.2.2015.
18.	Новински лист ДНЕВНИК	Покрајински завод за заштиту природе	Потписана декларација о сливу реке Саве: Живеће баштина од Триглава до Београда	5.2.2015.
19.	Радио Нови Сад	Ранко Перић	Орхидеје на Фрушкој гори	5.2.2015.
20.	РТВ, Образовни програм	Мр Оливер Фојкар	Емисија: „Питам те питам“, тема: ДВД издање Заштићена природна добра Новог Сада	11.2.2015.
21.	Радио Нови Сад	Мр Оливер Фојкар	Емисија: Под зеленим звоном. О еко-филму: Потиски бисер	15.3.2015.
22.	Дневник	Никола Стојнић, Марко Туцаков	Монтери уче да разликују и штите птице	31.03.2015.
23.	ТВ ПАНОНИЈА	Вида Стојшић	Прилог о Делиблатској пешчари и заштићеној врсти Дегенова коцкавица (<i>Fritillaria montana – syn.degeniana, orientalis</i>)	12.4.2015.
24.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Промоција Бељанске баре	15.04.2015.
25.	ТВ Канал 9	Ален Киш	Емисија о низијским шумама у Војводини	16.4.2015.
26.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	“Чепом до осмеха”	23.04.2015.
27.	РТВ, ДНЕВНИК 3.	Мр Оливер Фојкар	Дани Музеја у ПЗЗП, о отварању фото изложбе „Природа Србије“	11.5.2015.
28.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Музеји отворени десет дана од 10 до 22 сата	06.05.2015.
29.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Војвођанско слепо куче пред нестанком?	06.08.2015.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
30.	Сајт: СОМБОР.ТВ СОМБОРСКЕ ВЕСТИ	Др Слободан Пузовић, WWF, Покрајински завод за заштиту природе	СТАТИ НА ПУТ НЕОДГОВОРНОЈ УПОТРЕБИ ПЕСТИЦИДА - НЕ ТРУЈТЕ	10.08.2015 .
31.	РТВ, Дневник 3	Зоран Племић	Дрворед стабала код Бачког Петровог Села	11.9.2015.
32.	РТВ, Војвођанска хроника	Зоран Племић	Стари храстови претња возачима	12.9.2015.
33.	Дневник	Никола Стојнић	У замрзивачу 19 заштићених птица	15.09.2015 .
34.	Радио Нови Сад	Тања Бошњак	Обележавање јубилеја 10 година заштите ПП „Јегричка“	17.9.2015
35.	Мозаик ТВ	Клара Сабадош	Значај испаше за заштита биолошке разноврсности, поводом отварања изложбе "Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонском региону"	17.09.2015 .
36.	Радио Нови Сад	Тања Бошњак	У емисији „Под стакленим звоном“ о 10 година заштите ПП „Јегричка“	20.09.2015 .
37.	ТВ Банат	Др Биљана Пањковић	Изјава о подизању ветрозаштитних појасева и Еко мрежи Србије	24.9.2015.
38.	Радио Нови Сад	Др Биљана Пањковић	О публикацији Вредновање екосистемских услуга СРП „К-П рит“	8.10.2015.
39.	Пољопривредни к	Клара Сабадош, мр Никола Стојнић, мр Оливер Фојкар	Изложба фотографија у част традиционалног сточарстав	9.10.2015.
40.	Дневник	Данило Ђековић, Марко Туцаков	Бисери ритова Доњег Потисја у објективу Зрењанинског фотографа	13.10.2015 .
41.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Скривене вредности у најближој околини	19.10.2015 .
42.	Мозаик ТВ	Клара Сабадош	О заштити Бачко- тополских долина	06.11.2015 .
43.	РТВ	Јадранка Делић	Емисија „Питам се, питам се“ на тему: сисари	21.11.2015 .
44.	СУБОТИЦА .ИНФО сервер	Клара Сабадош	Интервју о санацији језера Палић	29.11.2015 .

Сарадња са другим установама

Покрајински завод за заштиту природе је као и претходних година наставио успешну сарадњу са многобројним државним ресорним институцијама и то пре свега са: Покрајинским секретаријатом за урбанизам градитељство и заштиту животне средине, Министарством пољопривреде и заштиту животне средине, Градском Управом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине града Новог Сада, као и са многобројним општинским управама АП Војводине.

Завод је имао тесну сарадњу са управљачима заштићених природних добара АП Војводине, која се огледала у стручним надзорима и састанцима ради унапређења управљања заштићеним добрима. Сарадња се у току 2015 године огледала и у сарадњи са управљачима на изради петогодишњег Извештаја о стању природе у Војводини (2010-2014.године). Остварен је контакт и добијени су подаци од 93 управљача и то: 40 управљача великих по површини заштићених подручја (НП, СРП, ПИО, ПП), 16 управљача паркова (СП) и 27 управљача заштићених стабала (СП).

Завод је тесно сарађивао и са Универзитетом у Новом Саду, а посебно са ПМФ-ом, Департманом за биологију и екологију, Департманом за географију, туризам и хотелијерство, Пољопривредним факултетом у Новом Саду, Правним факултетом у Новом Саду, Биолошким Факултетом у Београду, Департманом за биологију и екологију, ПМФа у Нишу, Педагошким факултетом у Сомбору, Факултетом за менаџмент у Новом Саду. Завод је узео учешће у одржавању манифестације: „Ноћ биологије“ у организацији Департмана за биологију и екологију.

Такође је, настављен и рад са студентима који слушају предавања или обављају вежбе у лабораторији и препараторским просторијама Завода (студенти ПМФа, Департмана за биологију и екологију, Департмана за географију и туризам и хотелијерство, смер ловни туризма, Пољопривредног факултета и др.).

За потребе одржавања манифестација: „Ноћ истраживача“, „Ноћ биологије“ и „Фестивал науке“ Природно-математичком факултету, Департману за географију, туризам и хотелијерство и Департману за биологију и екологију, Универзитета у Новом Саду позајмљивани су експонати из природњачких збирки Завода.

Успешна сарадња Завода се остварује и са преко 40 еколошких организацијама као што су: Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Природњачко Друштво „Геа“ Вршац, НИДСБ „Јосиф Панчић“ Нови Сад, Студентско географско друштво „Бранислав Букуров“, Удружење „Протега“ Суботица, Удружење еко новинара „Еко вест“, Покрет горана Војводине, Удружење сточара „Дунав“ из Ковиља, Друштво љубитеља минерала, стена и фосила „Гео Пан“, „Екологица“ Београд и др. Завод својим стручним саветима, литературом, простором и опремом помаже рад ових друштава. Заузврат, еколошка друштва често својим теренским подацима и информацијама са терена доприносе раду Завода.

Завод је у сарадњи са Музејом Војводине и Музејом града Новог Сада учествовао у обележавању „Недеља здравих зуба“. У периоду од од 23. до 29. марта 2015. године ове три установе организовале су заједничку музејску радионицу о оралној хигијени под називом "Зубић вила и Милија је посетила". Радионица је била намењена деци предшколског узраста.

Сарадници Покрајинског завода за заштиту природе су у сарадњи са ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад одржали едукативну манифестацију Дечија недеља уз тумачење природњачке изложбе. Поред предавања деци су пуштани еко спотови „Заштићена природна добра града Новог Сада“.

У сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине из Београда, од 22. фебруара 2015. започете су активности на утврђивању методологије за оцену угрожености подручја од појединачних загађивача у зони непосредног и посредног утицаја на осетљива подручја. Основ за израду методологије представља регулатива везана за одређивање статуса угрожене животне средине и приоритета за санацију и ремедијацију. Применом бодовног система заснованог на параметризацији потребно је извршити вредновање аспеката животне средине које истовремено омогућује утврђивање потенцијалне угрожености појединачних елемената животне средине и даје оквирну слику статуса животне средине на одређеном делу простора. Прилагођавање потребама заштите подручја обављаће се путем измене постојећих и утврђивања нових параметара, уз адаптацију система бодовања.

Сарадња на реализацији Tempus пројекта „Мрежа установа за едукацију и тренинг еко-лабораторија“, у организацији учесника универзитет држава ЕУ и партнерских држава (кандидат из Србије је Универзитет у Новом Саду) односи се на давање података и смерница везаних за заштиту природе. Формирање интегралне базе података за потребе умрежавања установа за едукацију и тренинг еко-лабораторија треба да се одвија у сарадњи са надлежним заводима за заштиту природе, ради укључивања просторних целина значајних за очување биодиверзитета. Заштићена подручја и станишта заштићених и строго заштићених врста (будућа централна подручја еколошке мреже Европске уније Натура 2000) треба у знатно већој мери да буду укључена у мрежу праћења квалитета воде и седимента, а у одређивању динамике утврђивања еколошког статуса водних тела треба да имају приоритет.

Такође, редовно је реализована сарадња са Природњачким музејом у Београду (размена података и литературе), Департманом за биологију и екологију Универзитета у Новом Саду (теренски рад на Делиблатској пешчари, размена података и литературе) и Ботаничком баштом „Јевремовац“ (размена података и литературе).

5.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА

5.2.1. УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ

1. Toward Enhanced Conservation Planning in the Western Balkans

Овим пројектом руководи Међународна унија за заштиту природе - IUCN преко Светске комисије за заштићена подручја - WCPA. Овај регионални пројекат, у коме је Завод један од два национална партнера, започет је 2014. године, а завршетак пројекта планиран је за 2016. годину. Унутар пројекта реализован је састанак пројектог тима у Скадру, Албанија, у периоду 16-18. марта 2015. На састанку су биле разматране пројектне активности у предстојећем периоду, нарочито израда регионалног прегледа стања заштите природе. Други састанак директора/начелника институција које учествују као пројектни партнери у овом пројекту реализован је на

Брионима, Хрватска, у периоду 06-09. септембра 2015. године На састанку је разматран коначни предлог садржаја регионалног прегледа стања заштите природе, а представљени су и предлози појединачних активности које ће бити додатно суфинансиране у циљу подизања системског капацитета у заштити природе у свакој од земаља из којих долазе партнери.

2. Assessment of Readiness to Establish Natura 2000 Network - ECRAN пројекат

Дана 30. априла 2015. године стручњаци ECRAN (Environment and Climate Regional Accession Network) пројекта процене и развоја Натура 2000 мреже „Expert mission on Natura 2000 network assessment“ посетили су Завод. Представник Завода је учествовао на регионалном тренингу овог пројекта под називом “Natura 2000 – from theory to practice” (Натура 2000 – од теорије до праксе) који је одржан у Чешкој за стручњаке балканских земаља у периоду 26-27 маја 2015. године. Програм тренинга се одвијало на терену, на заштићеним добрима дуж границе Чешке и Аустрије у виду теренских предавања и дискусије, са посебним освртом на управљање Натура 2000 подручјима.

У периоду 15.-16. октобра 2015. године завршена је трећа фаза Пилот пројекта „Изградња гасовода за транспорт издвојеног CO₂ из природног гаса за потребе инјектирања у гасну капку лежишта НГП „Русанда“ која може да утиче на Специјални резерват природе „Окањ бара“ и Парк природе „Русанда“. Пројекат из Србије изабран је захваљујући позитивним ефектима дугогодишње сарадње Покрајинског завода за заштиту природе са корисницима простора везано за заштиту подручја, а завршен је презентацијом резултата у Београду. Пилот пројекат је део ECRAN (Environment and Climate Regional Accession Network) пројекта чији саставни део (у склопу активности 2.7.2А) представљају три европска пилот пројекта за које је урађена комплетна процедура Оцене прихватљивости планова и пројеката који значајно утичу на Натура 2000 мрежу Европске уније и који се спроводе на начин који одговара захтевима чл. 6 (3) и 6 (4) Директиве о стаништима.

Стручни сарадник Покрајинског завода за заштиту природе је у периоду 27–28. октобра 2015. године учествовао на међународној радионици под називом ECRAN Sub-Regional Workshop on Appropriate Assesments (AA) Part II, која је одржана у Анкари, Република Турска.

3. SAVA PARK Network

Дана 01. јуна 2015. године Завод се заједно са ЈП „Војводинашуме“ и Покретом горана из Сремске Митровице прикључио „Savaparks“ групи, коју чине управљачи заштићених подручја и организације заштите природе, држава у сливу реке Саве, са циљем унапређења прекограничне сарадње на одрживом управљању заштићеним подручјима.

4. „Економско вредновање екосистемских услуга Специјалног резервата природе „Ковиљско – петроварадински рит“

Савремени приступи очувању биолошке разноврсности и управљању заштићеним подручјима, предвођени циљевима Конвенције о биолошкој

разноврсности, захтевају добре системе заштићених подручја, њихово одрживо коришћење и равноправну поделу добара. Сагледавајући са тог аспекта, потребно је добро разумевање економских вредности које дају заштићена подручја. Традиционално гледиште овог проблема подразумева пре свега вредности коришћених ресурса и туризам. Такав приступ превиђа бројне користи које људско друштво има од заштићених подручја, што дугорочно условљава и недовољно признавање (опште друштвено и од стране доносилаца одлука) потребе за очувањем и одрживим управљањем заштићеним подручјима.

Програм Уједињених нација за развој (UNDP), делујући као имплементирајућа агенција Глобалног фонда за животну средину (GEF), реализовао је пројекат „Обезбеђивање финансијске одрживости система заштићених подручја Србије“. У оквиру овог пројекта, једна од активности је потпројекат „Економско вредновање екосистемских услуга Специјалног резервата природе „Ковиљско – петроварадински рит““, чији је извршилац био Покрајински завод за заштиту природе. Пројекат је реализован у релативно кратком року (мај – септембар 2015. године). Проблематика екосистемских услуга релативно је нова у сфери науке и заштите природе у Србији. Иако су досад приказиване екосистемске услуге неких заштићених подручја (НП „Ђердап“), или процењивана укупна вредност природног капитала (СРП „Засавица“), квантитативно изражавање екосистемских услуга на начин како је то у овом пројекту исказано за СРП „Ковиљско – петроварадински рит“ је нов за Србију. Економска вредност сваке појединачне екосистемске услуге СРП „Ковиљско – петроварадински рит“ рађена је за њу специфичном методологијом, како би се добила најобјективнија процена.

5. Кампања „Стоп тровању птица грабљивица“ – WWF

Тесна сарадња са Светским фондом за природу остварена је нарочито током припреме и реализације едукативне кампање за одговорно коришћење пестицида „Чујте и не тружте! Орао пао“. Кампања је подразумевала организацију трибина за пољопривреднике на подручјима на којима је до сада забележено највише случајева тровања или других видова угинућа строго заштићене врсте орла белорепана и других животиња. У оквиру кампање одржане су следеће трибине: у Оџацима 17. априла, у Апатину 24. априла, у Свилојеву 14. маја, у Сомбору 15. маја и у Бачкој Паланци 29. маја 2015. У Сомбору је 15. маја одржан и округли сто свих актера који учествују у превенцији, откривању и процесуирању случајева убијања строго заштићених дивљих животиња, а на коме су присуствовали, и дискутовали по предложеним темама представници Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Фитосанитарне и Ветеринарске инспекције Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (и Покрајинске инспекције заштите животне средине), Покрајинског секретаријата за пољопривреду, шумарство и водопривреду (и инспекције за шумарство и ловство), Основног јавног тужилаштва у Сомбору, Основног суда у Сомбору, Полицијске управе у Сомбору, Градске управа града Сомбора и Пољопривредне стручне службе. Осим Завода и WWF-а, кампању је организовао и Завод за заштиту природе Србије, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије и Ловачки савез Војводине. У оквиру ње штампани су и дистрибуирани едукативни постери на

српском и мађарском језику, а отворена је и телефонска линија за пријаву угинућа строго заштићених животиња.

5.2.2. ПРОЈЕКТИ У ПРИПРЕМИ

У следећим пројектима, за које је током 2015. године припремана пројектна документација и за којих су поднети пројектни предлози, Покрајински завод за заштиту природе је пројектни партнер:

- Одрживо управљање водама за интегрисани рурални развој (Sustainable water management for integrated rural development - INTEGRO). Предлог пројекта пријављен је у оквиру позива за достављање предлога пројеката ИПА Програма прекограничне сарадње Хрватска - Србија (2007-2013). Водећи партнер је Тера Tehnopolis, Осијек, а земља/земље у оквиру којих се остварује партнерство: Хрватска и Србија. Почетак реализације очекује се у другој половини 2016. године.
- Заштита орла крсташа смањивањем морталитета који узрокује човек на подручју Панонског региона (Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian Region – PannonEagle). Предлог је пријављен у оквиру LIFE – Nature and Biodiversity програма, водећи партнер је Мађарско друштво за заштиту птица и природе (ММЕ BirdLife Hungary), а земље у оквиру којих се остварује партнерство су: Мађарска, Аустрија, Чешка, Словачка и Србија. Почетак реализације очекује се у другој половини 2016. године.
- Програм прекограничног управљања за планирани резерват биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава (Transboundary Management Programme for the planned 5-country Biosphere Reserve “Mura-Drava-Danube – coopMDD). Предлог је пријављен у оквиру програма Danube Interreg - Danube Transnational Programme. Водећи партнер је WWF Аустрије, а земља/земље у оквиру којих се остварује партнерство: Аустрија, Мађарска, Хрватска, Словенија и Србија. Почетак реализације очекује се друга половина 2016. године.
- Управљање мелиоративним каналима – мултифункционалним елементима еколошке мреже унутар пољопривредних предела Дунавског слива (Management of Amelioration Canals as Multifunctional Elements of Ecological Network within the Agricultural Landscapes in the Danube Region). Предлог је пријављен у оквиру Danube Interreg - Danube Transnational Programme, а земље у оквиру којих се остварује партнерство: Хрватска, Чешка, Босна и Херцеговина, Србија, Мађарска, Румунија, Словачка и Словенија. Водећи партнер је Географски факултет Универзитета Бабеш – Бољаи из Клуж–Напоке, Румунија. Очекивани почетак реализације је у другој половини 2016. године.

5.2.3. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Дана 20. фебруара 2015. године стручни сарадници ПЗЗП учествовали су у састанку Радне групе за традиционално коришћење природних ресурса при

Истраживачкој станици Мађарске академије наука, у Вацратоту. Разговор је био на тему разноликости екстензивног сточарства у земљама Панонског басена и Балкана и њихове улоге у формирању и одржавању одређених типова станишта. Размотрене су могућности регионалне сарадње на истраживању повезаности одређене праксе, могућности промоције и етнографске обраде ових делатности у Војводини. Први резултати ове сарадње јесу да је у Мађарској и у Србији у Заводу одржана Фото-изложба о традиционалним делатностима у заштити природе, као и да ће подручје Босутских шума и Делиблатске пешчаре бити део међунаорodne филмске продукције - документарног филма о традиционалним делатностима у заштити природе на простору Панонске низије.

У периоду 19-24. априла 2015. године су у оквиру пројекта размене знања и кадрова између институција које се баве заштитом природе на подручју земаља бивше СФРЈ и Албаније [Towards Strengthened Conservation Planning in SouthEastern Europe; Activity 2. 1.4: Organization of exchanges of knowledge and experience and provision of in-house expertise] похађани семинари у организацији Завода за заштиту природе Републике Словеније [Zavod Republike Slovenije za varstvo naravi] који су одржани у централи Завода у Љубљани и регионалној јединици Љубљана (теоријски део) и у Новом Месту (теренски део обуке) (извештај бр. 05-614/3 од 27. 04. 2015. године).

Представници Завода су учествовали на радионицама ENVAP II пројекта, организованих од стране Сектора за међународну сарадњу и европске интеграције Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Радионице, одржане 29. и 30. октобра 2015. године у Београду уз сарадњу стручњака из Шведске, биле су намењене попуњавању преговарачке позиције, међу осталима, за Директиву о стаништима, Директиву о птицама и Директиве о водама.

Поред тога, настављена је вишегодишња сарадња са међународним организацијама које се баве заштитом природе.

Међународна унија за заштиту природе - IUCN

Завод је пројектни партнер у пројекту „Ка јачању планирања у заштити природе“ који води Светска унија за заштиту природе (IUCN) а који се, заједно са партнерским организацијама из Словеније, Хрватске, БиХ, Србије, Црне Горе, Македоније и Албаније, реализује у периоду од 2015. до 2017. Представници Завода учествовали су у следећим пројектим активностима током 2015. године:

- Београд: конференција отварања пројекта „Ка јачању планирања у заштити природе“ у организацији Међународне уније за заштиту природе (21. јануар 2015. године).
- Бихаћ, Босна и Херцеговина: први састанак пројектног тима партнерских организација у оквиру пројекта Међународне уније за заштиту природе „Ка јачању планирања у заштити природе у југоисточној Европи“ (11-13. мај 2015. године).
- Улцињ, Црна Гора: радионица на тему јачања капацитета пројектних партнера у оквиру пројекта „Ка јачању планирања у заштити природе у југоисточној Европи“ (18-20. септембар 2015. године).
- Охрид, Македонија: учешће на састанку директора завода и агенција за заштиту природе / помоћника министара / државних секретара

партнерских организација у оквиру пројекта Међународне уније за заштиту природе „Ка јачању планирања у заштити природе у југоисточној Европи“. Припрема и презентовање законских основа и практичних активности у оквиру система заштите природе на подручју АП Војводине (21-22. октобар 2015. године).

- Попуњавање упитника и анализа информација у вези са националним/регионалним/ентитетским системима заштите природе на пројектном подручју.
- Сарадња је настављена путем учешћа у реализацији пројекта „Towards strengthened conservation planning in SE Europe“. Током 2015. године Завод је, заједно са Међународном унијом за заштиту природе, сачинио додатан предлог пројекта „Заштита популације текунице у централној и источној Европи“, у коме партнерски учествују организације из Мађарске и Румуније, а чије се прихватање и почетак финансирања очекује током 2016. године.
- Међународни фонд за културну разноликост - UNESCO

Завод је наставио реализацију активности у правцу успостављања УНЕСКО-вог Резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“. Будући да је Програм „Човек и Биосфера“ дана 06. јануара 2015. године на адресу националног комитета за сарадњу са УНЕСКО-м послао коментаре који се тичу садржаја номинације Републике Србије за део Резервата у Србији. Дана 21. јануара 2015. године организован је састанак у Министарству спољних послова у вези са предметним примедбама, корекцијама номинационог формулара и одговорима које ће на примедбе да предложи Завод, а упути Министарство. Дана 11. фебруара 2015. године одржан је додатни консултативни састанак у Министарству спољних послова у вези са разматрањем и примедбама на предметну номинацију, те у вези са припремама за састанак Координационог савета резервата биосфере.

У периоду од 8. јануара до 10. марта 2015. године реализован је низ корака и активности са Министарством енергетике, развоја и заштите животне средине, Покрајинским Секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и Светским фондом за природу у правцу припреме састанка Координационог савета прекограничног Резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“ који је планиран да се одржи 19. и 20. марта 2015. године у Новом Саду. Реч је о предлагању и усаглашавању дневног реда, позивању учесника, одређивању смештаја и локације за излет, те организационим аспектима самог састанка. Састанак је одложен дана 17. марта 2015. године консензусом свих представника земаља које учествују у раду Савета, због немогућности делегације из Хрватске да за предложени дневни ред обезбеди адекватан ниво представљања. У периоду од 9. до 14. јуна 2015. године, представник Завода, уз сагласност Министарства спољних послова, учествовао је на састанку Међународног координационог савета Програма „Човек и биосфера“ UNESCO-а, у Јенчепингу у Шведској, у вези са тада разматраном номинацијом резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“, на коме је одлука о прихватању номинације одложена.

Светски фонд за природу - WWF

У периоду 06.- 10. октобра 2015. године на Брионима, Хрватска, одржана је Трећа међународна конференција „Динарског лука“, у организацији WWF-а.

Пројектни партнери су из Албаније, Босне и Херцеговине, Хрватске, Македоније, Црне Горе, Словеније и Србије, и заједно учествују у овом пројекту ради формирања мреже заштићених подручја у Динарском луку, односно на подручју бивше СФР Југославије и Албаније. На Конференцији су били управљачи заштићених подручја стручне организације за заштиту природе и оперативни делови министарстава заштите животне средине који су задужени за заштиту природе, као и представници удружења грађана. Циљ конференције је израда Споразума о приступању мрежи заштићених подручја у Динарском луку, што је и урађено, те су управљачи 67 заштићених подручја потписали споразум о приступању. Испред Републике Србије споразум су потписали Управљачи НП „Фрушка гора“, НП „Ђердап“, НП „Тара“ и СРП „Засавица“.

Активности на спровођењу Рамсарске конвенције

Централна национална манифестација поводом Светског дана влажних станишта одржана је у просторијама Завода у Новом Саду, 2. фебруара 2015. године. Основне теме била су попис птица водених станишта и пољопривреда. Обележавање су организовали Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе.

6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Редовно одржавање Информационог система Завода (ИС) реализовано је кроз низ активности над рачунарском и комуникационом опремом, комуникацијским каналима (интернет и локална рачунарска мрежа), оперативним системима, на системском и апликативном нивоу софтвера, током целе 2015. године. Нефункционалности рачунарске и комуникационе опреме отклањане су сервисирањем једноставнијих кварова – самостално, а остале уз сарадњу са сервисима. Профилисани су нови корисници информационог система (на системском и нивоу база) као и ажурирање маил налога за потребе ангажованих на привременим и повременим пословима, волонтера и приправника. Сprovedено је редовно ажурирање електронских и групних налога Завода и отклањање проблема у раду са истима.

Сервер систем (простор и софтвер) за рад са електронском поштом и интернет презентацијом (сајт) Завода је у закупу, с обзиром да у Заводу не постоје потребни капацитети.

За потребе информационог система НАТУРА 2000 подручја у Србији, по ИПА тендеру, Завод је опремљен са новим серверским системом. С обзиром да су опрема и софтвер пристигли на самом крају 2015. године у току 2016. Године се очекује успостављање система који треба да омогући прикупљање и анализу сета података који се односе на одабир подручја за НАТУРА 2000 подручја у Србији.

Један од неопходних услова за успостављање информационог система НАТУРА 2000 подручја у Србији, је повезивање серверских система у ПЗЗП и ЗЗПС. Техничке могућности за саобраћаја високог пропусног опсега преко оптичке линије су испуњене тј. Завод је издвојио знатна средства и он је реализован. У сарадњи са провајдером услуге интернет ADSL саобраћаја промптно су отклањани проблеми и/или неправилности у раду комуникационе опреме/канала.

Континуирано су одржаване базе података ИС Завода, контрола и додељивање привилегија корисницима, провера референцијалног интегритета и конзистентности база, измена привилегија корисницима над модулима (апликацијама и базама) информационог система, измене над подацима у табелама база, помоћ приликом коришћења система, исправљање грешака у модулима система и базама података. Предуслов за промене и проширења ИС Завода је континуирано праћење рада и координација - од уочавања проблема и потреба, до саме реализације. Ради продуктивнијег и лакшег рада запослених, формулисани су и разрађени проблеми и реализоване измене над апликацијама и базама ИС: *„Решавање предмета (Услови)“* (омогућено вођење белешки са терена и сл. ставки које се не заводе кроз Писарницу и омогућавање њиховог прегледа у *Центраном регистру*); *„Центрани регистар“* – Регистар заштићених подручја (надограђен новим типом корисничког прегледа који иницијално приказује само подручја са актом заштите у складу са стандардом вођења регистра и омогућен преглед услова заштите, осталих предмета и ставки евидентираних у модулу *Решавање предмета (Услови)*, за изабрано подручје/обрађивача); *„Ботанички шифарник“* (нова верзија модула надограђена модулом *Извештај теренске карте ботанике* који омогућава претрагу, филтрирање, сортирање,

експортовање у ексел фајл, штампање и упаривање алфанумеричких података унетих кроз *Теренску карту*, креирани неопходни векторски слојеви за рад са УТМ картом и процедуре за приказ извештаја шифарника флоре, станишта и заједница, активирана *СУМ карта* – рутина за повезивање података више обрађивача); „Шифаник зоологије“ (нова верзије са тражене корекцијама); *Извештај о стању природе* (нови модуо - креирана је база података и кориснички интерфејс који омогућава сортирање, филтрирање, груписање и штампу података, као извоз података у Ехцел ради даље анализе података достављених од стране управљача);

„*Изводи*“ (креирана база и кориснички интерфејс за евидентирање/ систематизовање извода стања по рачунима, implementiran је Uvoz txt fajlova који се добијају скидањем са сајта трезора, Креирана је веза која омогућава праћење који предмети су и када плаћени); „*Екомрежа*“ - Регистар станишта заштићених и строго заштићених врста (нови код за креирање табеле атрибута селектованих полигона ради извоза у облику .схп фајла са траженим пратећим атрибутима; додата нова поља у базу - размера и подлога, додатна опција филтрирања података - приказ само полигони типа "Станиште мреже", омогућен приказ основних атрибут података десним кликом миша на групне слојеве; "*Теренска карта*" (у новој верзији подмодула Ботаника омогућен извоз СХП фајлова на основу приказаних кориснички унетих података, омогућена просторну претрагу података не само на основу избора полигона предефинисаних слојева, већ и на основу ручно уцртаног полигона од стране корисника система); *Службена путовања* (додата могућност умањења осталих трошкова); *Распоред терена* (нови модуо - креирана је база података и кориснички интерфејс омогућава планирање одлазака на теренска истраживања, реализацију излазака на терен, као и улогу запослених у самом теренском изласку. Израђен је нови програм за покретање осталих модула информационог система. Графички интерфејс модула омогућава корисницима лакше сналажење и бољи увид у дозволе које су им додељене за модуле система.

Континуирано је ажурирана документација везана за заштићена подручја како у папирној (досијеи заштићених подручја) тако и у електронској форми (модуо ИС „*Центрани регистар*“). На тај начин су и саме студије заштите (и пратећа документа) систематизовани и архивирани у електронском облику. За потребе изrade студија заштите векторизоване су спољашње границе, границе режима заштите и заштитне зоне за сва подручја (ревизија и прва заштита) обрађена у току 2015. године. Израђени су просторни подаци и за сва обрађена подручја значајних за еколошку мрежу Војводине, израду наменских, тематских и других карата. Израђени просторни подаци су похрањени у ИС Завода.

Библиотечки фонд Завода броји 4055 књига и око 500 наслова периодике. У току 2015. године обрађено је и заведено 129 монографска публикација.

Сајт Завода (www.pzzp.rs) је редовно ажуриран и израђене су копије података.

Апликације за рачуноводствене/књиговодствене послове су ажуриране како према законским условима тако и према исказаним потребама Завода.

Сprovedена је континуирана заштита дигиталних података Завода у смислу антивирусне заштите, доградње, унапређења и корекција ОС. Резервне копије база података са сервера се креирају организовано и налазе на спољном носачу информација.

У области подршке теренском, презентацијском и промотивном раду Завода урађено је континуирано одржавање теренске (фотоапарати, ГПС уређаји), презентацијске опреме у функционалном и оперативном стању. Прикупљане су и систематизоване фотографије и координате.

7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Сектор за правне, финансијске и опште послове извршавао је задатке из своје надлежности, а који проистичу, пре свих, из одредаба Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 88/2010 и 91/2010), Покрајинске скупштинске одлуке о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр.2/2010), Статута Покрајинског завода за заштиту природе на који је Влада АП Војводине дала сагласност Решењем бр.023-00035/2010 од 28.04.2010. Правилника о раду (бр. 01-88 од 22.01.2015.), Правилника о организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе (бр. 01-1757 од 25.09.2014. и 01-1757/2/14 од 16.07.2015. године) и Програма заштите природних добара за 2015. годину.

На обим и врсту послова који су обављени у 2015. години битно је утицала и чињеница да је Завод установа и индиректни корисник буџета АП Војводине, те да се на његов рад и пословање односе одредбе закона који регулишу његов статус.

Сагласно овлашћењима из члана 102. Закона о заштити природе, пружана је стручна помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима у вези са применом одредаба Закона о заштити природе. Узето је учешће у решавању питања примене Закона, приликом израде решења којима су утврђивани услови заштите природе у поступку израде пројектно планске, урбанистичке и друге документације, као и приликом доношења одговарајућих аката у поступку легализације објеката на простору заштићених природних добара.

У поступку извршавања обавеза Завода, сачињено је више уговора у вези са радним односима, уговора о набавци добара и услуга након спроведеног поступка јавних набавки.

У току 2015. године донет је нови Правилник о раду Покрајинског завода за заштиту природе због обавезе за усклађивањем са законом проистекле из Закона о изменама и допунама Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 75/2014) Правилник о изменама и допунама правилника о организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе Правилник о условима и начину коришћења службеног возила, Правилник о начину и поступку унутрашњег узбуњивања у Покрајинском заводу за заштиту природе. У току је израда новог Правилника о дисциплинској одговорности и запослених, Правилника о трошковима репрезентације, Правилника о начину обављања послова јавне набавке у Покрајинском заводу за заштиту природе.

Решавајући о персоналним питањима решавано је о појединачним правима запослених везаних за право на годишњи одмор, плаћено одсуство, прелазак у више звање, солидарну помоћ, службени пут у иностранство, праву на стручно усавршавање и полагање стручних испита (службеници јавних набавки), издавање потврда о статусу запослених ради остваривања одређених права, пријаве и одјаве запослених, односно оних којима је престао радни однос.

У поступку јавних набавки израђиване су одлуке о покретању поступка јавних набавки, изради решења о именовању комисија за спровођење поступака јавних набавки, учествовање у раду самих комисија у складу са одредбама Закона о јавним набавкама, све до израде уговора.

Одржано је 12 седница Управног одбора Покрајинског завода за заштиту природе. За сваку седницу је прављен је сазив са дневним редом и предлогом аката који су упућивани на усвајање, а након седнице израђивани су записници који се односе на ток седнице.

У оквиру овог Сектора обављају се послови вођења регистра заштићених подручја на простору АП Војводине, дају се, на захтев странака, подаци о њима, обављају се библиотечки послови и воде посебни досијеи за заштићена природна добра.

Учешће у изради законских и подзаконских аката

Узето је учешће у изради Закона о националним парковима, којим се уређује заштита у складу са Законом о заштити природе. Дати су предлози и сугестије на Предлог Закона.

Завод је учествовао и у припреми нацрта закона о одговорности за штету према животној средини, као и у раду скупштинског одбора за заштиту животне средине Народне скупштине Републике Србије поводом Нацрта закона о изменама и допунама закона о заштити природе.

Такође, дате су сугестије за Предлог измена у Нацрту закона о заштити земљишта, Предлог измена и допуна у Нацрту закона о изменама и допунама закона о пољопривредном земљишту, Предлога измена у Нацрту закона о заштити животне средине, Предлога измена у Нацрту закона о управљању отпадом и Нацрт закона о изменама и допунама закона о заштити вода.

8. ФИНАНСИЈЕ

Одсека за финансијско-рачуноводствене послове ради на пословима финансија, рачуноводства и јавних набавки. Финансијско пословања Завода се одвија преко три подрачуна (за буџетска и сопствена средства и подрачун за средства остварена на име рефундација накнада боловања преко 30 дана) и девизног рачуна отвореног при Народној банци Србије.

Финансијска пословања Завода регулисан је: Законом о буџетском систему, Уредбом о буџетском рачуноводству, Правилником о стандардном класификационом оквиру и стандардном контном плану за буџетске кориснике, Законом о буџету Републике Србије и Покрајинском скупштинском одлуком о буџету АП Војводине, Правилником о извршењу буџета Републике Србије, Законом о платама у државним органима и јавним службама, Законом о раду, Покрајинском уредбом о платама, накнади трошкова, отпремнини и другим примањима постављених и запослених лица у органима Аутономне Покрајине Војводине, Законом о порезу на доходак грађана, Законом о девизном пословању, Законом о јавним набавкама, Закону о ПДВ-у, као и бројним правилницима, уредбама, одлукама, упутствима и мишљењима.

Рад Покрајинског завода за заштиту природе се финансирао из средстава пет извора финансирања којима је Завод располагао:

средства из текуће године

- буџетска;
- сопствена - услови и улазнице;
- средства остварена по основу рефундација од РФЗО на име накнада за боловање преко 30 дана;
- средства донација – пројекат остварен у сарадњи са УНДП (Екосистемске услуге)

пренета средства из претходних година:

- сопствена - услови и улазнице;
- средства остварена по основу рефундација од РФЗО на име накнада за боловање преко 30 дана.

Финансијско – рачуноводствене послове током 2015. године су обележиле и даље значајне промене законодавног оквира. Настављено је обрачуном и плаћања плата запослених по умањеној основици сходно важећем Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава који је ступио је на снагу од 01. децембра 2014. године, као и обавезе извештавања у погледу плата запослених (месечно односно тромесечног извештавања о платама запослених, као и исплаћеним накнадама и др. примањима - извештавања Регистру запослених при Министарству финансија и Покрајинској влади, Републичком заводу за статистику).

Сходно расположивим средствима обрачунаване су и плаћане и друге накнаде и обавезе према запосленим и трећим лицима у складу са преузетим обавезама Завода. Одсек је редовно вршио и извештавања Управи за трезор

у погледу рокова плаћања преузетих обавеза према осталим привредним субјектима (осим јавног сектора) (Рино пројекат) сходно Закону о роковима измирења новчаних обавеза. Оствариван је редован контакт са сродним државним органима и институцијама, међу којима су Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Покрајински секретаријат за финансије, Пореска управа, Управа за трезор, Фонд за ПИО и Народна банка Србије. Поред тога, контактирано је и са корисницима услуга Завода, сачињавајући, издавајући и контролишући обавезујућу рачуноводствену документацију.

Током пословне/фискалне 2015. године је састављен Финансијски план Завода за 2015. годину, као и његове Измене и допуне током јула и октобра 2015. године у складу са Покрајинском скупштинском одлуком о ребалансу буџета АП Војводине за 2015. годину (јул и октобар). Такође, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, састављене су измене апропријација у мају и новембру и Измене финансијског плана Завода у новембру 2015. године, предлог Програмског буџета и Финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2016. годину, као и План набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2015.годину.

Током јануара 2015. године након извршеног пописа са стањем на дан 31.12.2014. поднет је Управном и Надзорном одбору Извештај о извршеном инвентару који је и усвојен јануара 2015. године. Састављен је и усвојен Завршни рачун за 2014. годину. Достављен је Секретаријату и Образац СВС/ап – образац неутрошених средстава за 2014. годину.

Крајем јануара 2015. године достављене су свим запосленим, члановима Управног и Надзорног одбора Завода као и лицима ангажованим по уговору Потврда о плаћеним порезима и доприносима по одбитку (Образац ППП – ПО).

У марту 2015. године достављен је Министарству финансија Централној јединици за хармонизацију Извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2014. годину.

Током 2015. године састављени су и поднети:

- Порески биланс и Пореска пријава за 2014. годину за порез на имовину (Пореској управи);
- Пореска пријава за порез на добит за 2014. годину (Пореској управи);
- Појединачна пореска пријава о обрачунатом и плаћеном порезу и доприносима за обавезно социјално осигурање по одбитку на терет примаоца прихода за 2014. годину за све запослене;
- М4-К образац за 2014. годину за све запослене, као и за лица ангажоване по основу уговора ван радног односа;
- МУН обрасце за лица ангажоване по основу уговора ван радног односа.

Током године састављена су четири тромесечна периодична извештаја извршења буџета и поднешена преко надлежног Секретаријата, Покрајинском секретаријату за финансије. На тромесечном нивоу сачињени су и поднети надлежним Покрајинским секретаријатима и Извештаји о донацијама, задуживању, издатим меницама, донацијама, инвестираним средствима у вези са поплавним подручјима, као и извештаји Републичком

заводу за статистику. Састављана су и поднета Покрајинском секретаријату за финансије квартална и појединачна требовања средстава из буџета оснивача. На тромесечном нивоу састављани су и поднети квартални извештаји о јавним набавкама, као и Извештај о извршењу плана набавки за 2014. годину Управи за јавне набавке РС. На месечном нивоу подношени су извештаји о зарадама и требовања за средства сходно кварталној квоти, Покрајинском секретаријату за финансије. На тромесечном нивоу обрачунаван је ПДВ и подношене су пореске пријаве о обрачунатом ПДВ-у сходно календару за обвезнике који обрачун и плаћање ПДВ-а врше на тромесечном нивоу.

У оквиру рада Одсека извршавано је и праћено наменско трошење средстава у складу са усвојеним финансијским планом и планом набавки.

Током 2015. године у периоду фебруар – децембар пословање Завода је било предмет ревизије од стране Државне ревизорске институције (ДРИ) у оквиру ревизије Секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине. С тим у вези, Одсек је сходно захтевима ДРИ достављао податке за предметну годину ревизије (2014).

Крајем децембра усвојено је и више процедура из области финансија и рачуноводства.

I ПРИХОДИ И ПРИМАЊА ОСТВАРЕНИ У ПЕРИОДУ ОД 01.01.2015. – 31.12.2015. године у укупном износу од 77.746.833,13 динара

Табела 17. Приказ остварених прихода ПЗЗП у 2015. години:

	Врсте прихода	Износ динара
1.	Приходи из буџета АПВ	69.006.937,92
2.	Сопствени приходи	5.655.089,15
3.	Средства донација (Пројекат УНДП)	1.432.690,00
УКУПНО ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА У 2015. ГОДИНИ		76.094.717,07
3.	Пренета неутрошена средства из ранијих година	1.652.116,06
УКУПНО:		77.746.833,13

Табела 18. Преглед извршених активности и утрошених средстава за реализацију Програма заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе

Назив	Укупно утрошена средства (сви извори)	Буџетска средства	Средства донација	Сопствена средства	Приходи из буџета по Плану	% Утрошка буџетска средства у односу на план
ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	39.416.314,17	39.416.314,17	0	0	39.545.848,63	99,67
СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	7.055.770,20	7.055.770,20	0	0	7.078.706,90	99,61
НАКНАДЕ У НАТУРИ	497.560,06	496.965,56	0	594,5	631.600,26	78,78
СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	509.957,07	336.000,00	0	173.957,07	1.663.252,56	78,68
НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	1.129.124,11	1.129.124,11	0	0	1.374.254,06	82,16
НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБНИ РАСХОДИ	153.833,35	153.833,35	0	0	153.833,35	100
СТАЛНИ ТРОШКОВИ	6.770.652,29	6.746.008,11	1.497,63	24.644,18	7.807.999,71	86,4
ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	2.286.761,09	1.096.882,40	0	1.189.878,69	1.451.179,37	75,59
УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	7.340.648,70	3.346.232,48	500.492,37	3.493.923,85	3.457.932,48	96,77
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ	1.136.446,84	106.600,00	925.700,00	104.146,84	115.000,00	92,7
ТЕКУЋЕ ПОПРАВКЕ И ОДРЖАВАЊЕ	1.103.860,47	803.857,85	0	300.002,62	803.857,85	100
МАТЕРИЈАЛ	4.696.225,61	3.048.454,63	5.000,00	1.642.770,98	3.060.331,04	99,61
ОСТАЛЕ ТЕКУЋЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	4.465.631,58	4.465.631,58			5.510.294,15	81,04
ПОРЕЗИ, ОБАВЕЗНЕ ТАКСЕ И КАЗНЕ	147.879,21	90.943,00	0	56.936,21	130.000,00	69,96
МАШИНЕ И ОПРЕМА	463.304,04	463.304,04	0	0	464.000,00	99,85
НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА	251.016,44	251.016,44	0	0	254.919,76	98,47
УКУПНИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ	77.424.985,23	69.006.937,92	1.432.690,00	6.985.357,31	73.503.010,12	

**ПОДАЦИ О ЈАВНИМ НАБАВКАМА
ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНИМ ЈАВНИМ НАБАВКАМА
У ПЕРИОДУ 01.01.2015. – 31.12.2015.**

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) основан је од стране АПВ и индиректни је корисник буџета. Завод се сматра Наручиоцем у смислу Закона о јавним набавкама ("Сл. гласник РС" бр. 124/12, 68/15). Сходно Закону током 2015. године је сачињен и усвојен од стране Управног одбора План јавних набавки Завода као и његове измене и допуне.

Извори финансирања јавних набавки Завода су: буџетска средства и сопствени приходи у складу су са Финансијским планом Покрајинског завода за заштиту природе за 2015. годину. Вредности за спровођење јавне набавке мале вредности су Законом о јавним набавкама Републике Србије који је ступио на снагу 12.08.2015 године са 400.000,00 до 3.000.000, динара без ПДВ-а повећана на 500.000,00 до 5.000.000,00 динара без ПДВ-а.

У периоду 01.01.2015 – 31.12.2015. године спроведени су поступци: јавних набавки мале вредности добара, услуга као и набавке добара, услуга и радова на које се закон не примењује.

У поступцима набавки добара, услуга и радова у 2015. години је укупно је утрошено 17.907.945,00 динара без ПДВ –а односно, 22.504.619,00 динара са ПДВ-ом.

У поступцима јавних набавки мале вредности у 2015. години је утрошено укупно 5.179.945,00 динара без ПДВ –а односно, 6.214.619,00 динара ПДВ-ом.

Следи табеларни приказ спроведених поступака:

	ПРЕДМЕТ СПРОВЕДЕНИХ ПОСТУПАКА ЈАВНЕ НАБАВКЕ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	ИЗНОС (РСД) СА ПДВ-ОМ
	ДОБРА	
1	КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ-ТОНЕРИ	199.812,00
2	ГОРИВО ЗА СЛУЖБЕНА ВОЗИЛА	1.385.420,00
3	КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ	846.826,00
4	КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ-ТОНЕРИ	241.884,00
	УКУПНО ДОБРА:	2.673.942,00
	УСЛУГЕ	
5	ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ОБЈЕКТА	1.577.957,00
6	УСЛУГЕ ОДРЖАВАЊЕ РОБНО-ФИНАНСИЈСКЕ АПЛИКАЦИЈЕ	288.000,00
7	УСЛУГЕ ОДРЖАВАЊЕ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА	1.199.520,00
8	УСЛУГЕ МОБИЛНЕ ТЕЛЕФОНИЈЕ	475.200,00
	УКУПНО УСЛУГЕ:	3.540.677,00
	УКУПНО СПРОВЕДЕНИ ПОСТУПЦИ ЈАВНЕ НАБАВКЕ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ 2015	6.214.619,00



Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
**Покрајински секретаријат за урбанизам,
градитељство и заштиту животне средине**

Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
Т: +381 21 487 47 19 F: +381 21 456 238
ekourb@vojvodina.gov.rs | www.ekourb.vojvodina.gov.rs

БРОЈ: 130-службено-788/2016

ДАТУМ: 12.05.2016. године

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Покрајински завод за заштиту природе
Нови Сад

Број

02-2243/11

Датум

13.05.2016

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ
Радничка бр. 20 а
21000 НОВИ САД

ПРЕДМЕТ: Мишљење на Извештај о спровођењу Програма заштите природних добара за 2015. годину

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине размотрио је Извештај о спровођењу Програма заштите природних добара за 2015. годину који је заведен у Покрајинском заводу за заштиту природе под бројем:02-2243/7 од 02.02.2016. године и на исти **нема примедби.**

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

др Слободан Пузовић

